

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60

v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:

Enostolpna petilna vrsta
mali oglasi po Din 1'30 in
Din 2—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3— in 4—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6—.

Pri večjem naročilu popust.

Izbeja vsak dan izveniški
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri jutraj

Poštnina plačana v polovici

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; neuradna pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inzerate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 32.011, Praga in Dunaj 24.797.

Sistem.

Sistem, kakor se je uveljavil po vojni po nekaterih državah Evrope, ne more roditi ničesar dobrega. Ta sistem pomeni absolutno nadvlado manjšine nad večino državljanov brez ozira na njihove želje, potrebe in naravne pravice. Državna oblast se uporablja za to, da se ta strankarska nadvlada brezobzirno uveljavi in da se prepreči vsaka javna kritika o vladajočih razmerah. Avtoriteta oblasti se naslanja na golo silo, mesto da bi iskala opore v zaupanju vladanih in v sporazumu z njimi. Kdor se s tem sistemom ne vjema, je ožigan kot državni nevarnik, izdajalski element, in le, kdor mu brezpogojno služi, uživa zaščito in velja za pravega državljanja, ki sme uživati dobrote zakona.

Čisto v smislu tega sistema je, če se brez pravega razloga premeščajo, vpokujejo in odstavljajo državni uradniki, da se zamenjajo s takimi, ki so voljni sistemu služiti za vsako ceno in pospeševati njegove strankarske tendence. Takemu sistemu namreč ni ustrezno, če si javni uslužbenec jemlje za vrhovno in edino merilo zakon; v mnogih slučajih je zakon bodisi po svojem duhu bodisi po besedilu kar naravnost ovira sistemu; zato se zahtevajo taki organi oblasti, ki po svoji strankarski opredelitvi zasledujejo smernice sistema brez ozira na katerokoli oviro. Popolnoma skladno s tem je tudi, če skuša sistem kolikor mogoče omejevati ali celo popolnoma odstraniti še kolikortoliko avtonomna ljudska zastopstva in njihove funkcije poverjati gerentom ali komisarjem, ki se ne smatrajo in tudi res niso nositelji ljudskega zaupanja, ampak brezpogojni vršilci volje in namenov sistema.

V takih razmerah je edini glasnik potlačene ljudske volje, zatiranega javnega mnenja in vesti ter pravnega čuta svobodnega, neodvisnega časa. Sili stoji nasproti svobodni duh, ki se sklicuje na zakone morale, na neodjemljive človečanske pravice, na pisane in nepisane postavbe, kakor potekajo iz večnih norm in iz ljudske volje, ki je ustvarila moderno demokratično državo. Ta moč glasnikov javnega mnenja je tako velika, da je v zadnjih stoletjih, ko sploh imamo javni tisk, pred njo klonila vsaka avtokracija, ki je pustila ljudstvu vsaj v nekem obsegu ta ventil, da da duška svoji nezadovoljnosti, svojim željam po boljšem, svoji kritiki nad razmerami, da vsaj po časopisju nekoliko kontrolira delovanje sistema in prepreči vsaj najhujše zlorabe. Kjer pa se časopisju ne dovoljuje prav ničesar, kjer se svobodna beseda popolnoma onemogoča, kjer se niti delovanje javnih organov ne sme podvreči nobeni kritiki, ne da bi se časopis in njegovi uredniki preganjali, kjer se niti obstoječe razpoloženje ne sme konstatirati, kjer gre tendenca oblastnikov naravnost za tem, da bi moral duševni delavec celó hvaliti, kar očividno ni pošteno in pravično, da bi se moral tudi še sam ponižati za hlapca in hvalivca sistema, kateremu po svoji vesti in prepričanju nasprotuje — tam so izpodrezane korenine vsakemu zdravemu sožitju ljudi, vsakemu pravemu občestvu, tam je prava despotija, tam je popolna negacija vseh pridobitev svobodnega človeškega duha, tam je popolno suženjstvo. Pod takim sistemom postaja politično časopisje kot izraz najraznejših strankarskih in kulturnih mnenj, prizadevanj ter struj v državi sploh odveč in na mestu samo oficijelni bulletini ter uradni listi. Če ne smem o ustroju države imeti ali izražati svojega svobodnega mnenja, ki ga delijo z menoj neštet drugi, če ne sme povedati, kaj smatram kot boljše za državo in njen razvoj, če ne smem grajati, kar mi grajati narekuje vest in moje pošteno prepričanje ter mnenje mojih somišljenikov, potem so odveč tudi vse stranke, potem tudi ni potreba nobenega parlamenta, ki bi delal zakone, potem je država — volja in mnenje par ljudi, potem je demokracija postala nonsens in je edino logično, da se popolnoma črta in da se uvede absolutizem Artakserksa.

Drugo vprašanje pa je, ali je to danes sploh mogoče in kako dolgo. Drugo

Pred kronskim svetom.

NEJASNOST POLOŽAJA. — PRIBIČEVIČEVI NAPORI, DA SE POLOŽAJ REŠI V NJEGOVEM SMISLU, BREZUSPEŠNI. — »TREBA POČAKATI«.

Belgrad, 17. febr. (Izv.) Prejšnji teden smo že poročali o tem, da se tudi na najvišjih mestih dvomi nad vladno večino, posebno po rezultatih, ki jih je izdal notranji minister, po katerih je dobil blok narodnega sporazuma nad 300.000 več glasov, kakor vladne stranke, kljub vsem znanim načinom, ki jih najbolj označuje v pismu na Ljubo Jovanovića podpredsednik narodne skupščine in državnega odbora dr. Josip Hohnjec.

Dalje smo tudi poročali, da je event. za ta teden pričakovati važnih dogodkov. Kako točne so bile naše informacije, najbolj dokazuje razvoj dogodkov, med tem ravno dejstvo, da je za jutri sklicana seja vlade pod predsedstvom kralja. Seja se vrši jutri popoldne ob 5. uri v dvoru. Da se na tej seji ne bo govorilo o tekočih resornih stvareh, je jasno vsem političnim krogom kljub vsem vestem, ki jih razširja demokratsko časopisje. V zvezi s to sejo je Pašić danes sklical sejo ministrskega sveta. Na seji se je po naših zanesljivih informacijah razpravljalo izključno o tež-

kem položaju in o predlogih, ki jih naj vlada stavi na jutrišnji seji. Pri razpravi o tem je prišlo do burnih prizorov, kar je z ozirom na oddvojenost glede bodočega razvoja naše notranje politike razumljivo.

Pribičević je z znano vehemenco poskušal pridobiti radikale, da se vežejo absolutno z njim in rotir in prosil, da ga ne zapustijo in da ne delajo novih kombinacij sedaj, ko je za blagor nacionalnega bloka slavil na kocko vse in storil neverjetne stvari, da ustvari vladno večino. Vendar se mu ničesar ni posrečilo. Tozadevnega ni bilo nič sklenjenega. Večina radikalov je zato, da se mora počakati, dokler se ne vidi misljenje merodajnih činiteljev. Pribičevićev poraz in pravo misljenje o nadaljnjih zvezah radikalov je najbolj razvidno iz teh sklepov. Zato so Pribičevićevi ministri skušali ta poraz prikriti s tem, da so časnikarjem dajali navčne informacije, da se je na seji razpravljalo o vladni deklaraciji in o zakonih, ki bodo v njen navedeni.

Enoten blok narodnega sporazuma.

HRSS ČLANICA BLOKA.

Zagreb, 17. februarja. (Izv.) Vaš dopisnik je danes obiskal dr. Trumbića in ga prosil za informacije o sklepih načelnikov opozicijskega bloka. Dr. Trumbić je odgovoril: »Sklenjeno je predvsem, da ožji in širši blok prenehata in da se vse stranke ožjega in širšega bloka združijo v en parlamentarni blok, ki bo vodil enotno politiko in taktiko ter bo v vseh vpra-

šanjih nastopal kot en blok. Sklenjeno je bilo dalje, da se bo nadaljevala politika sporazuma na podlagi Davidovičeve deklaracije, zato je dobil opozicijski blok novo ime: Blok narodnega sporazuma. HRSS, ki doslej formalno ni pristopila v blok, marveč ga samo podpirala, je odsej članica bloka kakor vse druge stranke.

Preganjanje časopisja in časnikarjev.

Belgrad, 17. febr. (Izv.) Odkar je drž. podtajnik v notranjem ministristvu Vasilav Wilder izključen iz Društva jugoslov. časnikarjev, je bilo opažati, da se preganjanje časopisja zopet vedno bolj potencira. Preganjanja posameznih nepodkupljivih časnikarjev so tudi v Belgradu na dnevnem redu. Nihče ni mislil, da bodo ti ljudje šli tako daleč, da bodo inozemstvu podali sliko o najbolj črni reakciji, ki ne dopušča nobene svobodne besede. Na škodo našega ugleda se je pa to zgodilo.

Danes se je pričelo s preganjanjem tudi tujih uglednih časnikarjev. Kot prva žrtev je padel ugledni svetovno znani časnikar g. Teodor Berkeš, balkanski dopisnik »Berliner Tagblatt«. Dopoldne je bil pozvan k načelniku politične policije Ljubiš Lazareviću, ki ga je po naredbi ministrstva za notranje zadeve obvestil, da mora v najkrajšem času zapustiti naše državno ozemlje, češ da je pisal »nezdgodno« o naših notranjih razmerah. G. T. Berkešu so na drugih mestih izjavili, da je obstojala ta »nezdgodnost« v tem, ker je poročal svojemur listu o komunistični opozicijskih strank, katerega so sestavili dr. Korošec, Ljubomir Davidović in drugi.

Ne samo v časnikarskih, še bolj v diplomatskih krogih je ta čin, ki nam ne more prinesiti nobenih koristi, izval začudenje in komentarje, posebno radi tega, ker je bil g. Berkeš znan kot eden največjih prijateljev naše države ter Srbov, Hrvatov in Slovencev, da je bil g. Berkeš čestokrat izpo-

vprašanje je, kakšen končni rezultat more imeti tak sistem. Drugo vprašanje je, ali je res v 20. stoletju mogoče vladati brez sporazuma z vladanimi in proti njim. Odgovor na to naj si da tak sistem sam.

stavljen napadom svojih sorojakov. Kar se tiče člankov o političnem položaju, se z njim nismo nikdar strinjali, ker je bil preblag in se je orientiral v smislu Pašičeve politike. Tak način postopanja pa moramo najostreje obsoditi, kajti tako postopanje naši domovini samo škodi.

NOVA USTAVITEV LISTA.

Osijek, 17. febr. (Izv.) Namesto ustavljenega »Hrvatskega lista« je danes izšel »Hrvatski glas«. Policija je novi list takoj ustavila.

Jugoslovansko novinarsko udruženje za svobodo časopisja.

INTERVENCIJA PRI MINISTRU ZA NOTRANJE ZADEVE.

Belgrad, 17. febr. (Izv.) Predsedništvo Jugoslov. novinarskega udruženja je izdalo sledeči komunik:

Danes popoldne ob 5. uri je notranji minister Boža Maksimović sprejel predsedništvo Jugoslov. nov. udruženja in sicer predsednika Krešimira Kovačiča, glavnega tajnika Milivoja Sokića in blagajnika Ivanica. Izročili so mu resolucijo JNU glede preganjanja časnikarjev in prepovedi posameznih listov v raznih krajih države. Minister je predsedništvo JNU sprejel zelo ljubeznivo in obljubil, da bo izdal vsem policijskim organom navodila, kako morajo postopati napram časopisju in da bo posebno opozoril policijske organe o prepovedi in zaplenbah posameznih časopisov. Kar se tiče preganjanja časnikarjev, je minister obljubil, da bodo oproščeni in spuščeni na svobodo ali pa izročeni sodiščem, da se napram njim začne redno sodno postopanje. Kar se tiče tiskovnega zakona, je izjavil g. minister, da bo kolikor se tiče njega, pozval zastopnike Jugoslov. novinarskega udruženja, da pomagajo pri izdelavi. Vesti posameznih listov o reakcijskih odredbah tega zakona niso resnične in se jih ne sme jemati resno!

Ravno taka resolucija je izročena predsedniku vlade.

PRAZNE KOMBINACIJE POLICAJ-DEMOKRATOV.

Belgrad, 17. febr. (Izv.) Samostojni demokrati, ki so v svoji veliki osamljenosti in zadregi vrženi v popolno osamljenost, kakor se je to že parkrat zgodilo, poskušajo s pomočjo javnosti in svojih agentov vreči v javnost vse raznovrstne kombinacije. Tako so vrgli v svet kombinacijo o možnosti združitve demokratske stranke. Ta njihova vest pač najbolj dokazuje, da so s svojo politiko popolnoma pogrnani v ozadje in da se jih celo radikali odrekajo.

INTERVENCIJA RADI POSLANCEV, KI SE NAHAJAJO V ZAPORIH.

Zagreb, 17. febr. (Izv.) Nocoj odpotuje v Belgrad poslanec dr. Polić. Posredoval bo pri notranjem ministru radi dr. Mačka in tovarišev ter posebno radi dr. Žaniča, ki je bil že po izvolitvi za poslanca od policijske oblasti obojen na 14 dni zaporu in tudi takoj pridržan v zaporu. — Vaš dopisnik se je danes ponovno informiral pri policijskem ravnateljstvu, ali bodo izpustili iz internacije dr. Mačka in tovariše. Zvedel je, da policija tozadevno ni dobila še nobenih navodil.

Italija.

VOJASKI ZAKONSKI NAČRTI IN SENAT.

Rim, 17. februarja. Te dni bi bil moral senat začeti razpravo o vladnih vojaških zakonskih načrtih. Po teh načrtih naj se število italijanske stalne vojske zniža pod 200.000 mož, aktivna službena doba pa skrči na eno leto. Generali, ki jih je veliko število v senatu, so tem načrtom odločno nasprotni. Vojaske in drugi protifašistovski krogi opozarjajo, da bi bila potem fašistovska milica, ki šteje okoli 300.000 mož, znatno močnejša nego redna vojska. To pa Mussolini, kakor se domneva, z novimi vojaškimi načrti ravno name-rava; na ta način bi paraliziral vpliv vojaških krogov, ki so fašizmu po večini nasprotni.

Senatni odsek, ki je pretresal vladne vojaške zakonske načrte, je zavzel nasproti njim odklonilno stališče. Sedaj se začne bitka v plenumu. Teren je za vlado po vsej priliki še neugoden, kajti Mussolini je smatral za potrebno, da obenem s finančnim ministrom »lahno oboli« in da ostane vpostelji. To je včeraj v senatu naznanil notranji minister Federzoni in prosil, da senat tako dolgo odgodi svoje seje, da ministrski predsednik in finančni minister ozdravita in prisostvujeta sejam. Senat je brez ugovora seje odgodil na nedoločen čas.

Uradno pa poročajo, da je Mussolini obolel na lahni influenci.

NERESNIČNE VESTI O POGAJANJH MED VATIKANOM IN MUSSOLINIJEVO VLADO.

Rim, 17. februarja. V zadnjem času so razni italijanski in inozemski listi širili vesti, da se med Vatikanom in Mussolinijevo vlado vrše pogajanja za odpravo ločitve cerkve od države in za sklenitev konkordata. Z ozirom na te vesti je objavil sinočnji »Osservatore Romano« notico, v kateri ugotavlja, da trije prelati, ki sodelujejo v vladni komisiji za reformo cerkvene zakonodaje, niso nikaki pooblaščenici sv. stolice, marveč zgolj praktični strokovnjaki v vprašanjih cerkvenega premoženja, ki imajo zgolj nalogo, da dajo komisiji vsa potrebna pojasnila in podatke o stanju stvari. Ti prelati ne zavzemajo v rimski kuriji nikakih vodilnih mest, marveč so zgolj zastopniki treh glavnih rimskih cerkva. Tudi jih v komisijo ni poslal Vatikan, marveč jih je imenovala vlada.

KONFERENCA V FIRENCI.

Firenze, 17. februarja. Včeraj se je tu znova sešla italijansko-jugoslovanska konferenca. Obe komisiji sta stopili v medsebojni stik, danes pa sta začeli svoje delo.

ZASLIŠANJE GROFA SFORZA PRED VISOKIM SODNIM DVOROM.

Rim, 17. febr. Včeraj je bil pred senatno preiskovalno komisijo v stvari gen,

De Bona zaslišan sen. grof Sforza. V isti zadevi je bil včeraj zaslišan tudi častnikar Quilici.

Preiskovalna komisija visokega sodnega dvora bo po vsej priliki proučila ves dosedaj zbrani material v Matteottijevem procesu; zato nadaljnjega postopanja v tem procesu ni pričakovati v bližnjem času.

FASISTOVSKA DEMONSTRACIJE V BOLOGNI

Bologna, 17. februarja. Sinoči so pridili fašisti hrupne demonstracije pred lokalom »Resto del Carlino«. V spopadu s karabinjerji je bilo lahko ranjenih 11 fašistov in 1 orožnik.

PROTEST.

London, 17. febr. (Izv.) Francija, Italija in Amerika so protestirale pri albanski vladi, ker je angleško-jugoslovanska petrolejska družba dobila monopol pri izkoriščanju petrolejskih vrelcev v Albaniji.

ZA SANACIJO FRANCOSKEGA FRANKA.

Pariz, 17. februarja. (Izv.) V današnji seji parlamenta se je razvila daljša debata o sanaciji francoskega franka. Posebno je vzbudil zanimanje govor predsednika Herriota, ki je poudarjal, da mora vsakdo spričo težkega položaja pustiti v tem momentu v stran vsa politična vprašanja. Za popravo svojih financ si mora vzeti Francija za zgled saniranje valute v Angliji. Gotovo je, da bo morala Francija vzeti nase mnogo žrtve, katerih pa se ne sme ustrašiti v interesu blaginje celokupne domovine. Obljubil je tudi, da bo vlada ukinila vse take odredbe, ki dajejo povod za špekulacijo s frankom. Glede povišanja doklad v svrhu izboljšanja plač uradni-

Katoličani in Društvo narodov.

(Od našega pariškega dopisnika.)

V kakšnem razmerju stoji katoliški svet do Društva narodov, nam najbolje kaže shod, ki se je pred nekaj dnevi vršil v Parizu in ki ga je sklicalo Francosko vseučiliško združenje za Društvo narodov. Predsedoval je gosp. prof. Fournier, član Francoskega instituta in predsednik francoske skupine katoliške unije za mednarodni študij. Med drugimi je bil prisoten tudi g. Appel, rektor pariške univerze.

Pred velikim auditorijem, ki je sestojal po večini iz nekatiških krogov, je gotovo številno kvalificiranih osebnosti objasnili stališče katoličanov napram Društvu narodov in vzroke tega stališča.

G. prof. Fournier je dejal, da mora vsakdo med nami, ki pozna zgodovino in je čul glas cerkvenega poglavarja, odobravati vzvišeno delo Društva narodov.

G. Ziernfeld, predsednik francoskega Udruženja krščanskih delavcev je priznal, da to združenje aktivno sodeluje z Mednarodnim uradom dela v Ženevi (ki je del Društva narodov) in da ima tehtne vzroke materijalne, moralne in duševne vrste, da se zanima za to, kar se dela v Ženevi.

Gosp. Jean Lévêque, član Narodnega udruženja katoliških dijakov, je omenil, s kakim navdušenjem so se francoski katoliški dijaki udeleževali mednarodnega delovanja od konca vojne sem in, čeprav si stavijo gotove rezerve glede Društva narodov glede oblike, v kateri sedaj deluje, vendar ne pozabljajo, da so člani svetovne človeške družbe in da se da pri njih močno narodno čuvstvanje vzporediti z mednarodnim in prilagoditi tudi njegovim zahtevam.

G. Lange, glavni delegat francoskega vseučiliškega združenja za Društvo narodov, je razložil vse, kar moremo pričakovati glede svetovnega miru od Društva narodov in je pripomnil, da francoski katoličani krepko pomagajo Društvu narodov v njegovem delovanju. Želeti bi bilo, da bi se vsi Francozi pridružili tem vzvišenim idejam.

Kanonik monsignore Beaupin je pravil, na kak način je francoska skupina katoliške unije za mednarodni študij sodelovala z Društvom narodov ne samo na zelo idealen, temveč tudi zelo realen način.

Slednjič je redovnik o. de la Brière v krasno zamišljenem govoru pokazal, da je razvoj Društva narodov v skladu s temeljnimi nauki katoliške vere, če gre za onemogočenje vojne, kajti Cerkev sama je že zdavnaj prej, pred ustanovitvijo Društva narodov, skušala upostaviti svetovni mir. Dve encikliki, ena Benedikta XV., druga Pija XI., sta pozdravili delovanje v Ženevi, češ da se more to marsičesa naučiti od krščanstva, da se pa nasprotno katoličani tudi marsičesa lahko nauče pri mojstrih mednarodnega prava, ki spadajo v kroge, kateri so ločeni od Cerkve: »Poskušajte vse — je dejal sv. Pavel — in pridržite, kar je dobrega«. Tudi danes katoličani ne bodo pozabili nasveta tega velikega apostola. —

kom, častnikom in invalidom je rekel, da je vlada že ukrenila vse potrebno, da se dobi za to primerno kritje. Končal je svoj govor z apelom na celokupno ljudstvo, da z optimizmom gleda na sanacijsko politiko vlade in da naj vsak posameznik skuša po svojih močeh pomagati pri tem velikem delu.

PROTI TUJIM DELAVCEM V FRANCIJI.

Pariz, 17. febr. (Izv.) Minister za delo in zdravje je predložil zbornici zakon, ki ureja odpustitev inozemskih delavcev v vseh privatnih in državnih obratih.

SLABA NAPOVED.

London, 17. febr. (Izv.) Iz Newyorka poročajo, da je izrazil ameriški viceadmiral Bradley možnost, da ni izključeno, da pride vsled različnih interesnih sfer med ameriško in japonsko trgovsko politiko do vojne.

ROMUNIJA PROTI NEMČIJ.

Berlin, 17. febr. (Izv.) Iz Bukarešte poročajo, da je ministrski svet sklenil, da stopijo v veljavo represalije, sklenjene napram Nemčiji. Vse blago, poslano iz Nemčije bo ocarinjeno z maskimalno carinsko mero.

AVSTRIJSKO POSOJILO.

Praga, 17. febr. (Izv.) Iz Prage poročajo, da je zanimanje za avstrijsko posojilo jako živahno in da se vsi krogi podpisovanja udeležujejo v velikih svotah.

DR. HIRSCHBERG †.

Berlin, 17. febr. (Izv.) Umrl je znani zdravnik dr. Julij Hirschberg v 81 letu starosti. Znan je predvsem radi tega, ker je pridobil na elektromagnetskih iznajdbah vporabil prvi tudi v medicini.

Iz teh različnih govorov, ki so jih imele znamenite osebnosti na tem shodu, jasno razvidimo, kako mora biti razmerje katoličanov do Društva narodov. Kot je Cerkev vesoljna in v svoji vesoljnosti propagira predvsem ideje miru in ljubezni, sledeč nauku Kristusa, tako Društvo narodov s svoje strani, ki je izvenverska, propagira isti ideal miru in pa vesoljnega bratstva in enakopravnosti vseh narodov.

Fond za brezpravne.

Vsa slovenska javnost vidi, kako se postopa z možmi in ženami, ki so svoje sile posvetili narodu. Premeščanja učitelstva in uradništva, upokojevanja in tudi že odpustanja so na dnevnem redu. Spravili so se pa sedaj tudi nad starše, ki so v znak protesta premestitve dveh učiteljev obdržali šolsko mladino dva dni doma. Kakor posnamemo iz časopisja, so se naložile ubogim staršem občutne denarne globe, dasi bi se po zakonu za dvanadnevno šolsko zamudo kaj takega ne smelo. Kajti po šolskem zakonu se v zadevah šolskih zamud ima postopati tako-le: 1. opomin; 2. svarilo; 3. kazen. Pa pustimo to sedaj na strani. Danes nam gre za to, da opozorimo slovensko javnost na neobhodno pomoč, ki so jo potrebni preganjanci. Znano je, da tisti, ki so v materijalni bedi, najlažje podležejo. To je naravno in na to računajo izvestni faktorji. Nujno potrebna je tedaj denarna pomoč, da brezpravno preganjane obvarujemo pred težkimi materijalnimi skrbmi. Saj že moralno dovolj trpijo, nikar da bi še materijelno. — Zato smo sklenili zbirati prispevke za fond brezpravnih. Slovenci, zamislite se v položaj brezpravno odpustčenega učitelja ali uradnika, ki ga koncem meseca odpustijo tako, da 1. prihodnjega meseca niti plače več ne dobi! Kaj naj počne, kam naj se obrne tak revež?

Ali naj sramotno klone in gre poljubovat roko tistemu, ki ga vrže na cesto ter izroči gladi? Kdo bi nosil sramoto, ako bi se kaj takega zgodilo? Nihče drugi kot narod in pa stanovi, kojih član bi bil do takega ponižanja po brezbriznosti stanovskih tovarišev prisiljen. Zato pa takoj na delo in pomoč! Člani »Slomškove zveze« žbirajo za svoje stanovske tovariše in tovarišice; isto naj storijo uradniške organizacije za svoje člane, a ves narod naj prispeva. V Ljubljani naj se takoj skliče tozadevno posvetovanje in osnuje odbor, ki naj vzame delo takoj v roke. Naše mecene, vse naše denarne zavode ter sploh vse, ki si morejo utrgati, če že ne na dan, pa vsaj vsak mesec po nekaj dinarjev, opozarjamo na to veljavno in neobhodno potrebno akcijo. Vsi za enega, eden za vse! Kakor je naš narod jasno, odločno, enotno govoril dne 8. februarja t. l., tako enotnega naj se pokaže tudi pri tej humanitarni akciji.

FOND ZA BREZPRAPNE POSTANI TAKOJ DEJANJE!

Poravnajte naročnino!

Politične vesti.

+ Volitve v Jugoslaviji. Poleg praške »Tribune« in drugih čeških časnikov je izrekel tudi plzenski »Česki Denik« dne 14. t. m. naslednjo nepristransko sodbo o zadnjih državnozbornih volitvah v kraljevini SHS: »Te volitve« — piše med drugim »Česki Denik« — »so se izvršile kakor generalni naskok na hrvatsko in slovensko opozicijo. Radića so vrgli v ječo, njegove pristaje preganjali in volitve so se izvršile pod znatnim vladnim pritiskom. Kljub vsemu temu je izšel Radić iz volivnega boja kakor zmagovalec. Jasno je, da ta volivni uspeh opozicije (dosegla je večje število glasov kakor ob volitvah 1. 1923) pomeni, da hrvatsko vprašanje kljub poizkusu, ustvariti Srbiji prijaznejše »ujedinenje«, ne bo še takoj likvidirano. Jako dosti bi se dalo napisati o načinu, kako so se volitve vršile. Vršile so se vse prej kakor na demokratičen način... (izpustili mi), kar nikakor ne nudi jamstva za mirno parlamentarno delo, kakaj vse prestane krivice se bodo razodele takoj po otvoritvi skupščine. Z zapiranjem opozicijskih poslancev je pokazala Pašićeva vlada samo zlo voljo, ne pa moči. Pašić si domneva, da pozna svojo črto doslednega centralizma. Zdi se mu, da njegovo upravičenost potrjuje obnašanje Hrvatov pred vojsko in po njej. A ne bi bil smel pozabiti, da se je južna avstrijska fronta zrušila samo s hrvatsko-slovensko sabotažo, tudi ne bi smel pozabiti, da imajo zapadni Hrvati v SHS velik pomen, da je Hrvatska okno Evrope. Morda pa bodo te volitve, ki so se izvršile na skrajno nedemokratičen način za šolo vodilnim krogom, da ni nič drugega mogoče nego miren sporazum, ki že naprej izločuje vsako narodnostno krivico. Vse tako kaže, da bi nekaj dualizem ne bil državi v škodo. Pašićeva energija in žilavost je res nekaj nenavadnega, a kaže, da ni več kos svoji nalogi. Nam se zdi, da nova skupščina ne bo skupščina sprave, pač pa se bo v njej pokazalo, kako silna je opozicija. Jako koristno bi bilo, da bi se že končno vendar rešilo čisto lahko vprašanje in dosegel bratski sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci. Čim kesneje se bo to zgodilo, tem večjo škodo bo imela kraljevina SHS in slovanstvo sploh... (končni stavek izpustili mi — opomba uredn.).

Dopisi.

Št. Jernej na Dolenjskem. Dne 22. febr. so pri nas ponovne občinske volitve. Volivni vihar, ki se je komaj nekoliko pomiril, zopet bti z vso silo. Našim samostojno-liberalcem je strašansko narobe, da so se volitve na novo razpisale, ker bi bili zadnjič že skoro zajca ujeli — pa je bila ena kroglica premalo, ker se je izgubila. Svojo napako skušajo sedaj popraviti. Učili so se iz zgodovine zadnjih državnih volitev, ki jim kažejo, kako more tudi prav majhna manjšina priti do uspehov. Kdor zna, pa zna. Dve skrinjici bodo postavili: prvo in peto. Prva samostojno-samostojna stranka, peta agrarno-samostojna stranka. Le-ti poslednji posobno upajo na uspeh, ker obljubljajo prav zapeljive reči. Vsak njihov volivec bo deležen dobrot pleterskil posestev, ker te bodo razdelili. Doslej sicer še nismo slišali, da bi kje na svetu kaka občina delala agrarno reformo ali postavlo, po kateri se razdeljuje veleposestva, ampak pri nas je menda tudi to že mogoče, zato menda garantirajo živinozdravnik Kunc, trgovec Vale, žagar Pire, sedlar Janžević in pa Skinder. Inženjer je baje že na potu, ki bo to delo najbrž že do nedelje izvršil... — In tako so nafarbali nekaj naših ljudi, da naj se podpisujejo na nek papir, če hočejo biti deležni teh dobrot. Na veliko začudenje so ti potem izvedeli, da je bila to kandidatna lista agrarne stranke. Tako so prišli v nemalo sitnost, ker so bili nekateri že prej kot kandidati na naših listah vpisani. Razume se, da so to javili na pristojno mesto ter obenem preklicali na tisti listi svoje podpise. Zanimivo je, kako enega srca in ene misli nastopajo sedaj žerjavovci in pučjevci, ko so se še pred par dnevi tako neznansko lasali, da so kar franže letale od njih. Stara ljubezen ne zarjavi... — V nedeljo pa je imel shod g. Bajec v dvorani. Za shod se je zvedelo šele zadnji hip, a dvorana je bila kmalu polna. Proti koncu se je vnela zelo živahna in glasna debata, ker sta se Pire in Campa, prvi žagar, drugi gostilničar z uporabo vseh svojih grl trudila dokazati, kako so jima koristi kmetov na srcu. Žal jima nismo hoteli verjeti. Mi kmetje si bomo gospodarili nad tem, kar je našega; za agrarno reformo pa je treba najmanj postavbe, pa kadar bo taka postava delila svet, ga bomo znali sami deliti brez Valetov, Piretov, Campatov, Skindrov, Janževićev, Kuncov in njim podobnih inženjerjev. Zato bomo v našo korist volili res kmečke zastopnike druge, tretje in četrte skrinjice. Oni pravijo: liberalcem groš, klerikalcem knof; mi pa pravimo: našim skrinjicam kroglice, njihovim pa figo!

Dnevne novice.

— Zanimivosti z učiteljskega zborovanja v Ljubljani. V soboto je zborovalo ljubljansko učitelstvo, včlanjeno v UJU. Na tem zborovanju so zborovalci prijemali Luko Jelenca in zahtevali od njega odgovor za persekucije, ki jih uganja prosvetni oddelek nad učiteljstvom. G. Luka Jelenc pa je povedal, da on ne nosi te odgovornosti, pač pa dr. Rapé in rokotvorni učitelj Janko Blagaj. Kakor je še učitelstvu znano, je bilo L. Jelencu res poverjeno na sosvetovi seji dne 5. jan. 1925, da naj kot zastopnik UJU soodločuje pri nameščanju in premeščanju učnega osebja. Bil je pozvan v to, čemur se je tudi odzval ter so z dr. Pestotnikom in Ganglom bili že napravili ves elaborat nove učit. razporedbe. G. dr. Pestotnik pa se ni zdel ta odbor dovolj širok, zato je pozval še dr. Rapeta, tajnika SDS in pa rokotvornega učitelja Janka Blagaj. Ti nosijo tedaj vso odgovornost. Učiteljstvo je z ogorčenjem vzelo to poročilo na znanje in je sklenilo resolucijo na prosvetni oddelek, v kateri protestira, da prosvetni oddelek kliče k soodločevanju ljudi, ki nimajo nikarkršnega učiteljskega poverjenja v to. Lepe reči prihajajo na dan! Dr. Rapé, ki je par let služil na osnovni šoli in je dal takoj slovo, ko je dosegel doktorat, hoče sedaj kot tajnik SDS odločevati o usodi v učiteljski službi osivelih učiteljev. Kje ima kakšno moralno in pravno podlago za to? Še Jelencu ni to všeč, da se hoče njegov vpliv, ki je podpredsednik v stranki, zmanjšati po mladem tajniku SDS. Ampak kljub temu sta Jelenc in Rapé drug drugega popolnoma enako vredna. — Pa si oglejmo še rokotvornega učitelja g. Janka Blagaj. Kdo je dal temu kako poverjenje? Izmed vsega liberalnega učiteljstva je ta najmanj polklican in tako važen posel, ker nima prav nikakoršne kvalifikacije v to. Res, da ima nabrušen jezik, kot noben učitelj v Ljubljani, nima pa nobenih drugih lastnosti, ki so pri odločanju o usodah posameznih učnih oseb nujno potrebne. Učiteljstvo mu bo zelo hvaležno, ako se v ta posel ne vmešava, četudi ga v to kliče sam šef prosvetnega oddelka. Drži naj se dleta in obliča, za kar je v resnici sposoben in nameščen, da bo koncem leta lahko pokazal, kakaj mu je mestni magistrat nabavil skobeltnak in drugo potrebno orodje. Od učiteljskih imenovanj in premeščanj pa roke proč, gospod Blagaj! — Napreden učitelj.

— Jugoslovanski koncert v Pragi. Čedka umetnica ga. Ema Destinova se hoče oddolžiti za lep sprejem v Jugoslaviji na ta način, da priredi v Pragi koncert, na katerem bo pela samo jugoslovanske pesmi.

— 50 % popust na čsl. železnicah za posetnike velesejstva v Pragi. Uprava praških

mednarodnih sejmov v Pragi naznanja vsem interesentom, da ob priliki prihodnjega spomladanskega velesejstva v Pragi (od 22. do 29. marca t. l.) velja za vse posetnike velesejstva iz kraljevine SHS za potovanja v Prago in nazaj 50 odstotkov popusta na vseh čsl. železnicah (namesto dosedanjih 33%). Navedeni popust velja izključno za posetnike iz kraljevine SHS in je upati, da bodo tukajšnji trgovski, industrijski, obrtniški in ostali krogi izkoristili to izjemno priliko in obiskali v velikem številu Prago in njen svetovnoznani velesejmenj.

— Za državnega pravdnika pri okrožnem sodišču v Novem mestu je bil imenovan deželnosodni svetnik Gustav Barle.

— Prodajalna K. T. D. (H. Ničman) v Ljubljani ljudno naznanja vsem vodstvom Mar. družb, da ima zopet v zalogi lepe barvane diplome za kongregacije po 6 Din; pri večjem številu primeren popust. Istotam se dobi molitvenik »Hči Brezmadežne«, lično vezan v celo platno 20 Din, polplatno 15 Din, po pošti 150 Din več. Točko v odgovor na mnoga vprašanja.

— Šola za socialno higijeno v Zagrebu. Iz Belgrada poročajo, da je vlada končno veljavno sprejela ponudbo Rockefeller-fondacije za ustanovitev šole za socialno higijeno v Jugoslaviji. Šola se zgradi v Zagrebu.

— Obrtne šole v Dalmaciji. Trgovinsko ministrstvo je odločilo, da se po vseh večjih dalmatinskih mestih otvorijo obrtne in trgovske šole. Najprej dobe take šole Split, Kotor, Dubrovnik, Selca itd.

— Oblastna monopolna uprava v Ljubljani razpisuje ofertalno licitacijo na dan 23. marca t. l. ob 11. uri za dobavo pisarniških potrebščin. Pogoji in vsa druga pojasnila se dobe v ekonomatu tobačne tovarne v Ljubljani.

— Z lučjo okolu bencina. Na zagrebškem južnem kolodvoru je železniški nočni čuvaj Rebec opazil, da eden izmed bencinskih vagonov pušča. Rebec se je hotel prepričati, koliko bencina je že izteklo; odprl je pokrov in s svojo svetilko posvetil v odprtino. Pri tem so se plini vžgali in je nastala eksplozija. Rebec je vrgel z vso silo na sosednji tir, pri čemer je dobil nevarne notranje poškodbe; razen tega je opečen po obrazu in rokah.

— Vojaki nazarenci. Kakor znano, pristaja nazarenske sekte odklanjajo rabo orožja in zato ob vpokliku v vojaško službo norečejo položiti predpisane prispege. Vojaška oblast jih zaradi nepokorščine zapira. Doslej je v naši državi po raznih mestih zaprtih že precejšnje število takih nazarenskih vojakov; ta-

ko v Pančevu 442, v Vinkovcih 339, v Zemunu 189 in še v raznih drugih krajih.

— Obsojeni tihotapci s svilo. Sarajevsko sodišče je Ezra Danona z Dunaja in Jožefa Kamchi iz Sarajeva, ker sta v wertheimski blagajni vtihotapila veliko množino svile, obsojilo vsakega na 80.854 Din globe ali leto dni zapora.

— Velika narodna slavnost v Subotici. Minulo nedeljo je krajevna dobrovoljska organizacija v Subotici blagoslovila svojo zastavo. Kumoval je general Hadžić, ki je zastopal kralja. Prireditelj se je razvila v veliko narodno slavoje.

— Tatvina v upravi fondov. V Belgradu so aretirali tri slugе iz uprave fondov, ker so po nočnih lokalih trošili velike vsote. Pri enem izmed njih so našli na stanovanju 20.000 dinarjev. Eden od trojice je pri aretaciji ušel in se skušal nato zastrupiti. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je sedaj izven nevarnosti. Oblast je uvedla preiskavo, ker so slugе očitno v upravi fondov kradli. Višina ukradene vsote še ni dognana.

— Otroci kot cerkveni tatovi. V Zagrebu so zasačili dve deklici, ki sta po cerkvah kradli prste in jih prodajali po 10—15 dinarjev. Denar sta si razdelili in izdali za sladkarije. Oddali so jih v sodno varovališče.

— Samomor bivšega orožnika. Te dni je v belgrajski blaznici izvršil samomor bivši orožnik Marko Vulović. Mož je na tragičen način postal žrtev svojega poklica. Povodom neke demonstracije v Belgradu je Vulović s puškinim kopitom udaril po glavi nedolžnega človeka, ki je potem na posledicah udara umrl. To je Vulovića tako pretreslo, da je pustil orožniško službo in se lotil trgovine. Toda vest mu ni dala miru, neprestano je videl pred seboj svojo žrtev. Njegovi ljudje so mislili, da je obolel na umu ter so ga oddali v blaznico. Tu je sedaj izvršil samomor.

Iz štajerske.

Š Smrtna kosa. V nedeljo 15. februarja t. l. ob 10. uri zvečer je umrl po dolgi mučni bolezni v 82. letu g. Karol Novak v Sp. Hočah. Bil je ustanovitelj Kmečke hranilnice in posojilnice v Hočah ter njen načelnik od začetka, v njegovi hiši je imela svoje prostore; bil je tudi cerkveni ključar in vedno do svoje zadnje bolezni občinski odbornik. Tihega značaja, delaven in skrben gospodar, dober oče in vr narodnjak in kristjan, je bil rajni Karol. Odlikovala ga je tudi redka zmernost in v svojem življenju ni pil vina. Dva sina sta študirala: dr. Ludvik je mestni zdravnik v Mariboru, drugi dr. Jožef, odvetniški koncipient pri dr. Leskovarju. Naj počiva v miru blagi mož po trudopolnem življenju. Blag mu spomin!

Š Na celjski gimnaziji je bil v soboto zaključen prvi semester. Od 314 učencev jih je samo dve tretjini izdelalo. Tak slab uspeh pripisujejo nerednemu pouku v prvem semestru, ki je bil vsled nalezljivih bolezni večkrat prekinjen.

Š Avtomobilska nezgoda. Ponoči v soboto je na Tržaški cesti v Mariboru zadel avtomobil v zaprte zavornice, katerih šofer v tem ni opazil, ker je bila postavljena napačna luč. Avto je zavornice predrl. Potniki so se komaj rešili, kajti v naslednjem trenutku je lokomotiva privozila in zadelav avto in ga deloma poškodovala. Potniki so bili lahko poškodovani.

Iz Ljubljane.

ZDRAVSTVENE RAZMERE V LJUBLJANI.

(Dalje.)

Razkuževanj se je vršilo 261 in to redno pri oziroma po vsaki infekcijski bolezni; največkrat po jetiki (88 krat). Razkuževanje povzroča mestni občini ogromne stroške.

Tekom leta 1924 ni bilo treba radi infekcijske bolezni zapreti nobene šole niti prekiniti pouka za dalj časa; le posamezni razredi na raznih šolah so se zaprli po en ali dva dni v svrhu razkužbe, kadar se je pojavil kak slučaj nalezljive bolezni; v vsakem takem slučaju tudi šolski zdravnik takoj pregleda in opazuje potem ostale učence glede infekcije.

Državna stalna bakteriološka stanica, državni higijenski zavod in državni zavod za socialno-higijensko zaščito dece so mestnemu fizikatu v veliko podporo pri pobijanju nalezljivih bolezni ter za moderno postopanje pri zatiranju oziroma spoznavanju infekcij neobhodno potrebni, zadnje imenovani že posebno glede pobijanja velike umrljivosti pri dojenčkih, največje važnosti.

Brezplačna ordinacija bolnim mestnim ubogim se vrši vsak delavnik ob 10. uri v ordinacijski sobi Mestnega doma; posla je bilo dovolj, ker so jo bolniki posečali v velikem številu; mestni uradni zdravniki so oskrbovali obolele mestne uboge na njih domu in pa v mestnem zavetlišču.

Reševalna postaja je posredovala v 1355 slučajih. Najno je potreben za številne prevoze obolelih in posređenih modern rešilni avto, ki dosega v najkrajšem času.

Mestni vodovod se je vpeljal tokom leta 1924 — v 12 hišah v Ljubljani, 11 hišah v Šiški, 8 hišah v Mostah in eni

hiši na Ješici. Dnevna uporaba vode je bila največja dne 5. julija 1923 — 12.840 m³, najmanjša 9. marca 1924 — 7.607 m³; na posamezno osebo prebivalstva pride te dni 235 litrov oziroma 140 litrov.

Javna kopališča je nadzoroval v higijenskem oziru mestni fizikat. V mestni ljudski kopeli v Prečni ulici je bilo tekom leta nad 30.000 obiskovalcev. Mestno kopališče na prostem ob Ljubljani je bilo odprto od 1. junija 1924 do 30. septembra 1924. V zvezi neugodni sezoni je imelo 15.000 obiskovalcev.

Mestna cestna kanalizacija se je dopolnila leta 1924 s kanali na Cesti v Rožno dolino, na Lžanski cesti, v Zlatkovi ulici in njenem stranskem delu in kanalom za odtok s Kerna (profil cevi 30 cm, oziroma 50 cm, oziroma 40-60 cm, 50-75 cm). Skupna dolžina teh kanalov znaša 532,50 metrov.

Vsa kanalizacija v mestu je 34.000 m dolga.

Stavbeno gibanje je bilo tekom leta 1924 naslednje: Dograjenih je bilo skupno deset novih stanovanjskih hiš, večinoma enodružinskih; pričeto je bilo zidanje že leta 1923. Adaptacij v stanovanjske namene je bilo izvršenih sedem, ter se je z njimi pridobilo osem stanovanj.

Mestni fizikat je izvrševal tudi higijensko nadzorstvo na živilskem trgu, pa tudi po gostilnah, izkuhah, kavarnah, po prenočiščih in hotelih, pri pekih in sploh v prodajalnah za živila. Redno so se pregledovale tudi brivnice. Mestni fizikat z zadovoljstvom upošteva, da higijenske razmere in smisel za zdravstvene predpise tudi v teh panogah vedno bolj napredujejo. Nujna je potreba po moderni hladilnici za meso in živila.

Staro pokopališče pri Sv. Krištofu se bo koncem leta 1925 popolnoma opustilo, zato je vprašanje nove mrtvašnice in mrtvaške veže zelo akutno ter se bliža z že namišljeno sezidavo takega poslopja na pokopališču pri Sv. Križu končni rešitvi.

Koncem svojega poročila mestni fizikat ponavlja že leta 1924 poudarjeno potrebo po ljudskih kopališčih v Šiški, v Udmatu oziroma na Poljanskem predmestju. Zelo je opaziti tudi potrebo po novih javnih straniščih, ko se je ves promet v mestu v zadnjih letih dvignil in je število prebivalstva narastlo.

Glede skrbi za zdravje mladine pa mestni fizikat predlaga, da se ustanove počitniške kolonije za šolsko mladino; morda bi se dogovorno s prosvetnim oddelkom pri ljubljanski oblasti uredile take kolonije v posameznih šolskih poslopih, ne preveč oddaljenih od Ljubljane, ki stoje ob počitnicah prazna in bi se dala urediti za take kolonije, kamor bi prišli otroci iz mesta za čas počitnic.

• • •

Ij Umrl je sredi ob pol 6. uri v Slomškovi ulici 25 gosp. Andrej Odlašek, revident državnih železnic v pokou. Pokojni je bil zelo blag človek in veren ter odločen katoličan, ki ni nikdar skrival svojega verskega prepričanja. Posebno je skrbel za svojo družino in je vse svoje otroke vzgojil v strogo krščanskem duhu. Bil je vedno odločen pristaš SLS in naročnik »Slovenca«. Svetila mu večna luč! Preostalim našim iskreno sožalje!

Ij Ne kupujte sumljivega blaga. V neki gostilni v Kolodvorski ulici je ponujal gostom neki neznanec zavoj raznega blaga, ki je bilo glasom računov kupljeno v neki ljubljanski trgovini in vredno 462 Din. Končno je kupil blago neki Peter Udovič iz ljubljanske okolice iz sicer za 275 Din. Kupec pa je slabo naletel. Ugotovili so, da je bilo blago ukradeno in Udovič je bil vsled svoje nepravdnosti obdenar in blago in bo imel druge sitnosti. Tat pa je z denarjem neznan kam pobegnil.

Ij Umrl so v Ljubljani: Katarina Bahor, posestnikova žena, 31 let. — Marija Kováč, zasebnica, 73 let. — Fran Sušteršič, bivši delavec, 82 let. — Neža Stojc, zasebnica, 75 let. — Marija Ilnikar, gostja, 77 let.

Ij Tatvine v križevniški cerkvi. V križevniški cerkvi sta bili ukradeni s stene v stranski kapelici dve krasno izdelani tabli z vžitimi cveticami. To je v zadnjem času sedaj že tretja tatvina v tej cerkvi. Pred kratkim je ukradel brčkone isti tat z oltarja prtič iz čipk, vreden najmanj 200 Din. Malo prej pa je razbila zlobna tatinska roka šipo iz male omare. Tat je odnesel par zlatih uhanov in pa dva zelena prstana v vrednosti 1000 Din, katere je darovala v znak hvalečnosti pobožna obiskovalka te cerkve. Polcija je uvedla strogo in obsežno preiskavo, ki pa je ostala do sedaj še popolnoma brez vsakega uspeha.

Ij Poneverba čevljev. Čevljarskemu mojstru Francu Trumpeju je izročil ljubljanski trgovec Ivan Šavs za skoro 15.000 Din čevlje, da mu jih razproda na sejmihi po deželi. Trumpej je s čevlji odšel, ni se pa še vrnil, niti je poslal denar ali pisal, kje je. Pobegnil je brčkone preko meje.

Ij Razne tatvine. Neznani vlomilec je ukradel iz spalne sobe Franceta Prijatelja v Vojaški ulici rjav suknjič s kožuhastim ovratnikom, jopič, telovnik, površnik, plav predpasnik in pa športno čepico. V suknjiču je imel Prijatelj en kankovec za 1000 Din tako, da ima okrog 3000 dinarjev škode. Poleg tega pa je odnesel njegovemu ustanovitelju Jožetu Tavčarju par čevljev, vrednih 250 Din. — V Spodnji Šiški je

vlomil neznan lopov v gostilno Ivana Lašana. Odnesele je za 500 Din drobiža, dalje 30 škatelej sardin, veliko škatelej slanin in pa dve mali srebrni žlici, tako da znaša skupna škoda nekako 1200 Din. — Neznani, 17 do 19 let star fant, srednje postave, brez brk, čedno oblečen v sivo športno obleko, je napadel pred par dnevi okoli 8. ure zvečer na Erjavčevi cesti vrtnarja Jakoba Peklenka. Ugrabil mu je zelen plišast klobuk, vreden 80 Din, ga porinil v stran in še predno se je ta zavedel, je tat že izginil za bližnjim vogalom.

Ij Policijske vesti. Aretirali so 5 oseb, enega, ki je razbil veliko okno, dva radi pijanosti in dva radi razgrajanja. — Vloženih je bilo 19 ovadbe in sicer po dve radi tatvine, radi pijanosti, kaljenja nočnega miru, prekrščenja policijske ure in vrnitev dveh mladih beguncev, radi prestopka cestno-policijskega reda je bilo vloženih 5 ovadbe in po ena radi poneverbe, nakupa sumljivega blaga, radi nezgode (padeč na cesti) in pa radi prestopka zglaševalnih predpisov.

Ij Lep otroški vozček se poceni proda. Hranilniška cesta 12, pritišče.

Prosveta.

pr K poglavju »Latinsčina« še eno besedo, dasi kulturobojneži, ki piskajo na piščalko centralizma, niso dostopni ne za dokaze, ne za pametno besedo. — Da bi se latinsčina še bolj intenzivno negovala, je nedavno izdal papež Pij XI. prav poseben odlok. Tudi odlični angleški kardinal Bourne se je one dni prav krepko potegnil za gojitev latinskega jezika. Priporočil je, naj se zavzamejo za ta pouk ne le tisti, ki vodijo humanistične gimnazije, marveč tudi vsi, ki bi jim ta jezik služil za praktično življenje. Par let sem vodil v Monakovem prof. dr. Em. Leitl posebne latinske učne točaje za vse sloje. Pravijo, da z jako lepimi uspehi. Njegova umetnost in spretnost je splošno priznana. Prof. Leitl zna vse težave pri učenju odpraviti ali pa olajšati. Vsemu nepotrebnemu se kar izogne, kakor priča tudi njegova knjiga. Možno zahteva, da bi se poslušalci učili naizust kakšna pravila ali izjeme. Od učencev, ki so pa večinoma odrasli, ne terja klasične latinščine, ampak tako, kakor je bila v navadi v srednjem veku. Tudi se ravna prof. Leitl po načelu, da se človek toliko rajši in lažje uči, kolikor bolj mikavna in zanimiva je vsebina učne stvarine. Zavrača torej Cezarjevo latinščino naših šolskih slovnice, uporablja dragoceno snov srednjega veka, kakršno nudi Tomaž Kempčan, dalje svetopisemske reke in oddelke starega in novega zakona. Tudi pregovore Salomonove in krasne srednjeveške himne so mu drage. Pri tem pa vpoštevava izražanje vsakdanjega življenja. Nekoč je bila latinščina univerzalni jezik, za kar je karmoli prikladna. Ne potrebujemo ne volapüka, ne esperanta. Naj se pametno goji latinščina, pa je rešeno vprašanje svetovnega jezika.

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek ob 8. uri svečer.

Sreda 18. febr.: CYRANO DE BERGERAC. Red A.

Četrtek 19. febr.: PEPELUH. — Red C.

Petek 20. febr.: VDOVA ROŠLINKA, premijera. — Izven.

OPERA:

Začetek ob pol 8. uri svečer.

Sreda 18. febr.: SMRTNA TARANTULA IN KARAKTERISTIČNI PLESI. — Red E.

Četrtek 19. febr.: DON JUAN. — Red F.

Petek 20. febr. — zaprto.

Turistika in sport.

Bodoči olimpijski stadion v Amsterdamu. Zavedajoč se velike svoje naloge so šli Holanci takoj na delo; do leta 1928 mora biti olimpijski stadion dograjen. Olimpijski odbor je začel izdajati poseben tednik »De Olympiade«, v katerem dela v štirih jezikih propagando za olimpijsko misel. »Napak, ki smo jih opazili na olimpiadi v Parizu, se moramo v bodočo varovati in ne smemo vsled njih visoko olimpijsko misel smatrati za neizpeljivo in zastarano. Prav posebno moramo poudarjati vrednost olimpijske misli za ohranitev svetovnega miru.« S to duševno pripravo za olimpiado 1928, ki bo prvič spet združila vse sportne narode — tudi Nemci bodo prišli — gre z roko v roki praktična priprava. Zadnja lanska številka imenovanega tednika prinaša obširen popis bodočega olimpijskega doma. V Amsterdamu imajo že en stadion in na tega so se pri sedanjih stavbi naslonili. Stadion je v sedanjih obliki za prireditve olimpiade premajhen; zato ga bodo povečali, da bo šlo lahko vanj 40.000 gledavcev. Vseboval bo nogometno igrišče, dirkališče, tekališče in prostor za skoke. Glavni vhod se bo imenoval »Maratonska vrata«. Dvorna in odbojna loža sredi desne pokrite tribune sta postavljena tako, da vidijo gledavci tudi na drugo stran, kjer bo plavalnica z obrežnimi tribunami. Poleg tega okraja bodo pripravili še obsežnejši okraj s trgi in poslopi, ki bo služil ostalim tekmam in potrebam. Okoli »častnega dvorišča« stojijo tri lepe stavbe ena za rokoborbo, boksanje in težko atletiko.

ko, druga za sabljanje, tretja za seje in za razstavo. Ob strani bo terasna restavracija za okrepilo obiskovalcev. Zadaž imajo tekmovalci svoja vadišča. Prostor za igro rugby je obdan na obeh straneh od 36 lepih stanovanjskih hišic; tu bodo stanovali udeleženci iger vseh narodov, v vsaki hišici bo šest spalnic, kopalna soba in skupna stanovanjska soba; v vsaki spalnici dve postelji. Na obeh vzhodnih vogalih so okrepčevalnice, Zadnji del služi številnim igriščem za tenis, s tribunami v sredi.

Dempsey sam o sebi. V zadnjem času smo večkrat brali, da hoče Dempsey za vedno pustiti težki poklic bokserja. Pa se bo gotovo še premislil. Časnikarjem je na vprašanje, kako trenira in se pripravljata na kak velik boj, tole povedal: »Pripraviti se za boj ni težko, samo da sem v času med boji zmeraj v dobri formi. Dosti je že, če morem vselej takoj začeti s treniranjem, kadar je treba. Vsakdo mi bo pritrdil, če rečem: Kdor ob začetku treniranja ni fizično na višku, je svojo moč že izrabil, preden je treniranje končano. Jaz gledam neprestano na to, da je moja teža majhna, moje mišice prožne, srce, želodec in pljuča pa zdrava. Če začnem trenirati, osredotočim vso svojo pozornost na hitrost, očno razdalje, vztrajnost in moč udarca. Kadar ne treniram, skušam tako živeti, kakor vsakdo drugi, ki hoče biti vedno pripravljen na največji napor. Vsak dan jutraj redno telovadim — ameriška gimnastika — veliko hodim, veliko jem in sem kolikor mogoče veliko na prostem. Ne pazim natančno, kdaj grem spat in kdaj vstanem, gledam pa, da vedno dosti spim. Če kdaj dalj časa bdim in grem šele v zgodnjih jutranjih urah spat, nadomestim to na način, da sem drugi večer že ob desetih v postelji. Večasih seveda to ni mogoče in ne pridem štiri ali pet noči do pravega spanja; zato pa potem v prihodnjih dneh to temeljito popravim. Če se čutim posebno slabega, grem skoz ves teden v telovadnico vaditi lahke vaje. To malo boksanje, ki ga sedaj izvajam na odru ali za film, me za boj seveda ne more usposobiti, je pa dobro, da se ohranim vsaj v normalni formi. Ko bom izvršil svoje obveznosti, bom šel na zahod in bom hodil na lov. To je tudi dobro treniranje. Za resen boj potrebujem tri mesece priprave. Prvi mesec bi šel v gorovje in bi se za pravi trening najprvo temeljito odpočil. Potem bi šel na delo, najprvo počasi, potem pa stopnjama naprej. Po treh mesecih priprave si upam nastopiti proti vsakomur. V razmeroma zadovoljivo formo bi prišel lahko že čez tri tedne, po ostrem treningu; a ta način mi ni nikdar ugajal in sem vesel, da mi nikdar več ni treba tako trenirati. Če nastopim, hočem biti na višku, hočem imeti vso svojo hitrost in moč. Napravim pa tako, da si najprvo nabere moč in grem šele nato na pridobitev hitrosti. Če me kdo plača, vedno rad nastopim. Moji nasprotniki se mi zdijo vsi precej enaki; ne verjamem, da je eden od njih dosti nad drugim — misli posebno na črca Harry Cilla in na Gibbonsa. — Na vprašanje, s katerim nasprotnikom bi se najrajši kosal, je rekel svetovni mojster: »S tistim, ki pri blagajnah največ vleče. To je mož, ki ga čakam, in mi je vseeno, kako mu je ime.« Govorili smo pa že, da izda Dempsey ogromne svote za dobrodne namene.

Izpred sodišča.

V boju za stanovanje. Načelnik stanovanjskega urada dr. France Goršič je tožil gospo Pavlo Čopovo, soprogo majorja v Ljubljani, po § 104 s. k. z. radi žaljenja uradne osebe. Čopova je namreč pripovedovala soprogi dr. Dermastije, da je bila radi stanovanja pri dr. Goršiču in da jo je ta vprašal med drugim tudi, če je pripravljena dati nagrado, če dobi primerno stanovanje. Obtoženka je to priznala, je pa tudi povedala, da je dala soprogi dr. Goršiča res 1000 Din. Pri obravnavi se je ugotovilo iz pisem, da je gospa Goršičeva res prosila gospo Čopovo za 1200 Din posojila, in da ji je gospa Čopova 1000 Din tudi res posodila. Dr. Goršič je izpovedal kot priča, da je obtoženka nastopala kot zelo bogata gospa in je tudi omenila, da je pripravljena plačati veliko nagrado, če dobi stanovanje. Dr. Goršič sam ni vzel denarja, pač pa je kasneje prosila njegova soproga gospo Čopovo za 1200 Din posojila in ta ji je res dala 1000 Din toda tako, da dr. Goršič ni o tem ničesar vedel. Ko pa je o tem posojilu zvedel, je soprogo oštel in posojilo vrnil. Zagovornik gospe Čopove je poudarjal, da so se gošile v stanovanjskem uradu res gotove nerednosti. Čopova je bila obsojena radi žaljenja uradne osebe na 500 Din globe.

Nevarni podstrehar je še mlad fant Alojzij Stevec, delavec iz Preserja pri Homcu. Bil je že kaznovan radi tatvine, goljufije in vlačuganja. Sedaj pa se je število njegovih kazni zopet pomnožilo. Obtožen je bil, da se je splazil pri pčesestniku Starmanu v Zlebeh v podstrešje in ukradel celo obleko, več perila in čevljev v vrednosti čez 1000 Din. Po izvršeni tatvini je svojo slabo obleko zamenil z ukradeno in jo s-žgal. Obsojen je bil radi te tatvine na 5 mesecev težke ječe in bo moral zamenjati ukradeno obleko sedaj z jetniško uniformo, ker je zahteval Starman svojo obleko, v kateri je prišel nevarni podstrehar tudi k obravnavi, takoj razaj.

Zanimivosti.

CARUSO MED ČRNCI

Pred par leti v Ameriki umrla velika italijanska pevka je postal tudi med črnci zelo znamenit, potem gramofona. Italijanski list »Stampa« nam o tem pripoveduje. Voditelj neke kinoekspedicije, ki je prodrla 2000 km globoko v osrčje Afrike, poroča o izredni privlačni sili, ki jo ima gramofon na črnske rodove. Zlasti Carusa so vzljubili. Mislijo pa, da je gramofon živ. Nekega večera je prinesel glavni rodu Vakungu vrsto piva, da bi zmajil grlo nevidnega »majnega« pevca. Takoj nato je prišel neki drug dostojanstvenik, ki je podaril gramofonu tala in svojo petnajstletno hčerko. Črnci Afrike slišijo godbo čisto drugače kakor mi, Carusovo petje jih je napravilo veselo, petje škotskega operetnega pevca pa resno, dočim se pri tem petju Angleži in Amerikanci do solz smejejo. Tudi gosli Frica Kreislerja so se jim dopadle, godba orkestra pa čisto nič in so vihali nosove. — Pa ne samo pri črncih, tudi pri drugih plemenih opazujemo isto. Ko je prvovrstna češka pevka družba gostovala na Japonskem, so se pri najresnejši točki začeli Japonci na glas smejati, in bolj ko se je primadonna trudila, bolj so se režali. Slednjič se je vse gledališče samega zadovoljstva valjalo po tleh. Tako je tudi drugod. V zadnjih časih si pa z drugo evropsko civilizacijo tudi evropski način razumevanja glasbe in petja osvaja svet, in postaja svet tako zmeraj bolj dolgočasen.

PETER VELIKI KOT PEDAGOG

Peter Veliki ni bil samo duševni velikan, tudi telesno je bil orjak; meril je 2 m in 22 cm! Ni čudno, da je že zato vse zijalo za njim; bil je pa pri prvem posetu Zahodne Evrope tudi tako obleden, da je gledala Moskva že kar iz njega. Nekeč je zagledal pred seboj velikanskega Holandca, ki se je naenkrat ustavil in mu samega začudenja zastavil pot. Petra je to tako ujezilo in je dal Holandcu tako krepko zausnico, da ga je podrla na tla. Leta so prešla, Peter je bil vsemogočni ruski car. Nekeč prosi za sprejem skupina holandskih mornarjev. Peter je imel Holandce zmeraj zelo rad in je tudi to skupino prav prijazno sprejel. — »Ali me ne poznate?« je vprašal Petra kapitan. »Ne!« — »No, jaz sem tisti deček, ki si mu dal takrat tak pouk z zausnico. Postal sem človek in sem sedaj kapitan. Rad bi ti služil z mojo ladjo.« Peter ga je objel in ga je imenoval za ravnatelja ladjedelnice v Arhangelsku. Njegovo ime je bilo Krewt, nemško Krebs, slovensko in rusko Rak, in tako ga je tudi Peter imenoval.

Po svetu.

sv Erih Drygalski. Pred par dnevi je praznoval šestdesetletnico svojega rojstva. Kadarkoli govorimo o arktičnih in antarktičnih oceanih, o ledenih gorah in antarktičnih ognjenikih, vselej se spomnimo tudi njega, geografa, raziskovalca in voditelja ekspedicijske. Visoko gori na severu bo Grenlandija za vedno varovala njegovo ime, doli na jugu pa obzrje polarne celine. Rojen je bil leta 1865 v Kraljevu (Königsberg) v Vzhodni Pruski. Po temeljitih naravoslovnih študijah in samoisobrazbi v najboljši eksaktni vedah ga je peljal duh raziskovalca v letih 1891—1893 na grenlandsko obalo. Leta 1899 je postal profesor v Berlinu. Ze dve leti nato je vodil na ladji »Gamb« ekspedicijsko na jug (1901—1903) in je odkril Deželo cesarja Viljema II. del antarktične kontinenta. Toliko je nabral takrat znanstvenega gradiva, da še danes ni s predelovanjem gotov. Leta 1906 je postal profesor na univerzi v Münchenu in ji je tudi ostal zvest, ko so ga vabili v Göttingen na stolico slovitega geografa H. Wagnerja. Nešteta so njegova dela, ledeniki v vseh delih sveta nosijo njegovo ime, vsakdo, ki študira geografijo Antarktike, se mora seznaniti z Drygalskijevimi raziskovanji. Vzgojil si je veliko število učencev, takih, ki se posvetijo resnemu znanstvenemu delu.

sv Vihar, povodnji in plazovi v Italiji. — Zadnje dni so se vremenske sile zgrnile tudi nad Italijo. Morje je bilo razburkano do dna ter je po lukah napravilo ogromno škodo. V Neapolju se je odrgalo in poškodovalo več ladij, v genovski okolici so valovi podrli 150 m obrežnega zidu. V Val Morone se je utrgal ogromen plaz, ki je odnesel barako, v kateri je spalo večje število delavcev. Vojaštvo je izkopal 7 še živih delavcev, 4 so bili že mrtvi. Najbrž je še več žrtev. V vellunski okolici je plaz podrli in zasul hišo, v kateri so bile štiri osebe. Žrtev se niso mogli izkopal. V zgornji Furlaniji in na Koroškem so vsled nalivov izstopile vode; mnogo mostov je odneslo in razdejalo ceste in pota. Snežni viharji so v zgornji Italiji potrgali mnogo brozjavnih in telefonskih žic; zveze s Švico so prekinjene.

sv Število Indijancev v Ameriki. Statistika, ki jo je izdal Indian Bureau v Ameriki, navaja število Indijancev v Zedinjenih državah Severne Amerike s 346.962. Prirastek zadnjega leta znaša 2619 oseb, prirastek zadnjih enajst let pa 16.283. Indijanski urad pravi: »Po najboljši zanesljivih virih je zelo dvomljivo, da bi bili Indijanci na današnjem teritoriju Zedinjenih držav od Kolumbovega prihoda do danes kdaj presegli omenjeno šte-

NAJVEČ MESA NA SVETU

pojede Argentinci; njim slede beli Avstralci, nato prebivalci Nove Zelandije. Na četrtem mestu stoji Zedinjene države. Zdi se, da de, žele, ki producirajo največ mesa, ga tudi največ porabijo.

BISERNA ZAVRATNICA ZA 60.000 DOLARJEV.

Bogata dama v New Yorku je zgubila na kratkem potu od doma do hotela biserno zavratnico, vredno 60.000 dolarjev, t. j. 3½ milijona dinarjev. Poštenemu najditelju so obljubili 10.000 dolarjev nagrade, a se doslej ni še nihče oglasil.

GOVORNIK IN OSEL.

Francoški kralj Henrik IV. je prišel v majhno mesto in je bil seveda slavnostno sprejet. Ko je župan začel s pozdravnim govorom, je neki osel v bližini začel tako rigati, da je govornika previl. Kralj je rekel: »Gospoda moja, govorita drugi za drugim, sicer ne bom nobenega razumel.«

METULJI KOT ALKOHOLIKI.

Med živalimi, ki ljubijo alkohol, so metulji v prvi vrsti in sicer samec bolj kot samica. Znani angleški naravoslovec Suff je delal tele poskuse: na samotnem vrtu, kjer je bilo zmeraj vse polno metuljev, je postavil na tla čašo vode in več čaš žganja. Samice so se lotile vode, samec so se pa s največjo slastjo vrgli na alkohol in so ga tako pridno srkali, da so kmalu z vsemi znaki pijanosti ležali po tleh.

MARTINEČEK S TREMI OČMI

Angleška zoologična družba je dobila za svoj prirodopisni vrt posebno redkost. Je pa to degeneriran eksemplar neke skrajno redke vrste martinčka, ki jo na Novi Zelandiji strogo ščitijo. Imenuje se »sphendonotus«, ima pa na glavi še tretje oko, popolnoma normalno. Martinček živi v luknjah, je zelo divji in roparski ter zada z ugrizom lahko resne rane. Hrani se z žabami, manjšimi sesavci in jajci.

IZBORNO POVEDAL.

Bismarcku se je zdel neki uradnik ne-sposoben in ga je hotel odstraniti iz službe. Povedal je to cesarju Viljemu. Viljem ga je vprašal: »Kaj vam pa ni všeč?« — Bismarck nato: »Nič nimam proti njemu. Velikanstvo, samo neumen je.« — »Ah kaj,« je odvrnil cesar, »pri Vas je vsak takoj neumen. Prav dobro vem, da imate tudi mene za neumnega, pa vseeno vztrajam na svojem mestu.«

vilo; zlasti še, če upoštevamo onih 60.000, ki so se svojemu rodu odrekli in se pomešali z drugim prebivalstvom.« — To obvestilo bo osupnilo tudi večino Amerikancev. Doslej so vedno mislili, da je grdo postopanje belokožcev z Indijanci v onih letih, ko so jih podili v njim določene prostore, rezervacije imenovane, njih število zelo skrčilo; in ves svet je bil prepričan, da jih je danes dosti manj kakor jih je bilo takrat, ko so imeli prostost lova po vsem kontinentu. Sicer je pa Indijancev v Mehiki, Srednji in Južni Ameriki še na milijone, 15 milijonov čistokrvnih, 25 milijonov pa mešanih. Tudi v Kanadi jih je še par sto-tisoč. Vsekakor je pa ugotovitev indijanskega urada zelo zanimiva.

sv Ameriški film si osvaja svet. Ameriška kinoindustrija je med osmimi največjimi industrijami države. »Wall Street Journal« priobči zanimive podatke o njej. Kapitala je naloženega v nji 1500 milijonov dolarjev, delavcev in nastavljenecv je pa 300.000. Povprečno napravijo 700 novih filmov na leto, plače pa znašajo na leto 75 milijonov dolarjev. Za reklamo izdajo na leto 5 milijonov, za fotografije, obleke i. dr. 7 milijonov. 9000 kinogledališč dela šest ali sedem dni na teden, 1500 štiri ali pet dni, 4500 en dan do treh dni. Povprečno pride na teden 30 milijonov obiskovalcev v kino, torej nekaj manj kakor vsak drugi ameriški prebivalec; vstopnine plačajo na leto 500 milijonov dolarjev. Leta 1923. so izdali sto milijonov dolarjev za napravo novih kinov. Eno samo veliko filmsko podjetje napravi na teden za en milijon dolarjev skupička. Pridejo pa zraven še dohodki iz inozemstva. Ameriška kinoprodukcija zalaga inozemstvo s 25 odstotki njegove potrebe. Leta 1923. so poslali v tujino filmov v skupni dolžini 70 milijonov metrov ali 70.000 kilometrov. 40.000 kilometrov znaša zemeljski obseg. Nasprotno je pa inozemstvo ponudilo Ameriki samo 425 filmov, pa še te so razen šestih vse odklonili.

sv Z motorjem preko Libijske puščave. Dva v Kairi živeča Angleža sta se pred kratkim vrnila iz potovanja z motorji preko Libijske puščave. Odšla sta iz Kaira do oaze Siva. Med potom sta bila dvakrat v nevarnosti, da ju podsuje peščeni vihar. V oazi Siva sta povzročila velikansko vznemirjenje, ker domačini do takrat še niso videli motornega vozila.

sv Zvišane plače državnim nameščencem na Francoskem. Francoska zbornica je odobrila kredit 1400 milijonov frankov za izboljšanje plač državnim nameščencem.

Gospodarstvo.

Ivan Ogrin:

Kaj je s Sušakom in Reko?

(Konec.)

Italijani imajo na Reki zelo ugodne trgovske prilike, n. pr. urejene pristaniške naprave in skladišča. Jako ugoden železniški jadranski tarif, ki jim nudi 80 odst. nižjo vožnjo, še celo preko našega ozemlja, to je za dovoz in obratno. Nam seveda ne dovolijo transito prometa preko St. Petra in Reke na Sušak, ter država bi to, da ga pravi čas vržejo. Naša država bi to že tedaj lahko izsilila, ko je šlo za uveljavljanje jadranskega tarifa, če ne že prej, ko smo jim pustili anektirati Reko. Tudi sedaj ima naša država možnost, da paralizira to italijansko boniteto z znižanjem železniškega tarifa na progah proti Sušaku. To se že tudi dalje časa obeta, a se še doslej ni napravilo, nasprotno so se pod PP vlado začeli v to zadevo vmešavati Italijani.

Sušak ima zelo primitivne pristaniške naprave. V glavni luki je prostora za kakih 12 večjih ladij. Zgodi se, da je luka z ladjami popolnoma zabit. Izklada se največ les, premog, vino, železniški reparacijski material, cement, asfalt in drugo manjše blago. Luka ima krasne in obsežne prostore na Brajdici in Delti, ki merijo čez 240.000 kvadratnih metrov. Ves ta prostor je opremljen z železniškimi tirni in kretnicami, da se da popolnoma izrabiti. Na nakladalni obali je sedem velikih premikajočih se žerjavov na dvige po tri tone težkega tovora, dočim je na Reki 17 podobnih žerjavov. Kar se tiče obsega in ureditve prostega prostora, Sušak daleč presega Reko, ki mora že itak male količine lesa zlagati ob najbolj obljubljeni ulični obali. Nima pa Sušak dovolj zaprtih skladiščnih naprav, kleti za tekoče blago, žitnic ter za to potrebnih elevatorjev. Luka tudi nima primerne mola za osebni promet, nima večjega kolodvora in potrebnih železniških zgradb kakor tudi ne zgradb za pomorski promet. Vse to silno manjka in je radi tega promet oviran.

V naslednjem podajam nekoliko števil, kako brzo raste promet v sušaški luki. Od dne 24. februarja lanskega leta, ko so Italijani zapustili Sušak, je promet rapidno raste, tako da je v dobi 10 mesecev dosegel promet ca 180.000 reg. ton ali 67 vagonov dnevno. Potnikov je došlo v sušaško luko v tem času 94.409. Od 27 vagonov dnevno v marcu je promet naraste v novembru na 74 in v decembru na 116 vagonov dnevno. Da bo promet na Sušaku v bodoče še bolj napredoval, je gotovo. Vrenje v pristani je precejšnje. Zveze med sušaško in reško lukko zasedaj ni, ker je železniški most zaprt, a ta se vedno lahko otvori. Sedanja železniška zveza Sušaka z Reko se vrši preko postaje Baker, kjer se deli proga v zgornjo, ki pelje čez mesto, in v ono, ki pelje po predoru in ima na Sušaku ob morski obali talozvano Brajdico za svoje izhodišče.

Slovenci so se v letošnjem poletju precej potegovali, da dobe ob obali odprti prostor za zlagališča in skladišča. Tedaj je bil železniški minister g. Sušnik. Po posredovanju trgovske in obrtniške zbornice so se res dodelilo čez 20.000 kvadr. m tega prostora raznim trgovskim tvrdkam. Za 1 kvadr. m tega prostora se plačuje letno 8 Din najemnine. Ker pa že takrat obljubljenega znižanja železniškega tarifa še do danes nismo dobili, je iz Slovenije po dolgi progi preko Karlova nemogoče pošiljati blago, osobito les, na Sušak. Vsled tega morajo naši trgovci še vedno pošiljati les na Trst. Ni pa samo ta vzrok.

Za prekmorsko trgovino je potrebno lastno trgovsko brodovje ter popolnoma usposobljena večja trgovska podjetja. Kar se brodovja tiče, ga res nimamo mnogo, in kar ga imamo, je največ le za obrežno plovbo in kvečjem še za plovbo s sredozemskimi pristanišči, dočim nam prekoceanskih večjih parnikov zelo nedostaja, oziroma jih naše družbe posedujejo le prav neznatno število.

To je poglavje zase, ki se nanaša na celotno našo trgovsko mornarico, in to vprašanje se ne bo dalo kar čez noč rešiti, kajti ena sama večja moderna trgovska ladja stane danes že do par sto milijonov dinarjev. Koliko takih ladij je potrebno, da se zamorejo vzdrževati stalne prekmorske plovbe zveze? Vsekako bo morala tu pomagati država, saj je znano, kako vse države podpirajo trgovsko pomorsko plovbo. Razveseljivo je, da naša trgovska mornarica rapidno raste. Kar se tiče specialnih večjih trgovskih hiš, se tudi te ne dajo čez noč ustanoviti. Treba je časa, truda in ogromnega kapitala, da se take večje trgovske hiše upeljejo. Ravno v tem oziru smo na Sušaku precej slabi. Razum nekaj večjih lesnih trgovin, ki trgujejo direktno z Levanto in drugimi pristanišči v Sredozemskem morju, imamo prav malo družeg pokazati, dočim imajo Italijani na Reki, ki so vse neopravičeno podedovali, precej boljše zveze. Posebno lahko delajo z oljem in kar je v zvezi s tem, kakor tudi z rižem; za oboje imajo svoje rafinerije. Pa tudi za drugo blago imajo precejšnje zveze, ki jih lahko znatno ožive.

Za taka prekmorska trgovska podjetja je torej potreba precejšnje rutine in ogromnega kapitala. Poleg lesa, ki ne spada v prekoceansko trgovino, bi prišlo seštevno v poštev olje, to je nafta. Zato bi bilo potreba rafinerije. Daje pridejo v poštev kava, riž, koža, vosek itd.

za izvoz pa les, žito, sladkor, cement iz pristana »Split« ter manjše industrijske izdelke, posebno one iz lesa. Da se to izvede, je treba osnutja velikih trgovskih družb. Kljub vsem težavam pa je gotovo, da žilavost in vztrajnost hrvaškega in slovenskega življa ob zgornji Adriji premaga vse ovire in da tudi mi postanemo vpoštevanja vreden faktor ob morju ter tako povzdignemo blagostanje svoje države.

Zunanja trgovina Anglije

v l. 1924.

Lansko leto je izvozila Anglija blaga v skupni vrednosti 795.37 milijonov funtov šterlingov, nasproti izvozu v znesku 767.26 milijonov funtov šterlingov v l. 1923. — Uvozila pa je blaga za 1.139.70 milijonov funtov, nasproti 977.70 milijonov funtov šterlingov v l. 1923. Tako sta se izvoz in uvoz povečala, toda pasivnost trgovske bilance se je dvignila. Toda pasivnost zunanje trgovine ni za Anglijo toliko pomena kot za Jugoslavijo, ker ima angleška plačilna bilanca še druge velikanske aktivne postavke, katerih pri nas ni. Tako n. pr. dohodki kolonij, obresti zunanjih dolgov in glavnice, ki so investirane v tujih industrijah ter dohodke prekomorskega prevoza. Vendar je tudi za Angleže dvigajoča se pasivnost zunanje trgovine neljub pojav. Angleški uvoz se je lansko leto povečal za 162 milijonov funtov šterlingov, a izvoz samo za 28.11 milijonov funtov šterlingov, tako da znaša primanjkljaj 334.30 milijonov funtov (okrog 100 milijard dinarjev). L. 1923 je znašal primanjkljaj samo 210.43 milijonov funtov (62 milijard dinarjev), a l. 1922 179.90 milijonov funtov (53 milijard dinarjev).

Pri tem je treba imeti v poštev, da se je zadnji čas tečaj funta na mednarodnem trgu dvignil. Toda tudi indeks cen se je nasproti lanskemu letu znatno dvignil. Tako se je indeks živilm dvignil od 122.7 v l. 1923 na 130.9 v l. 1925. Toda še v večji meri so se dvignile cene tekstilnemu blagu (od 142.40 na 170.10), ki tvori zelo važno postavko angleškega izvoza.

Pri uvozu je lansko leto zaznamovati porast uvoza živil in tobaka, dalje surovin in polfabrikatov, a nekoliko manje fabrikatov. V skupini živil in tobaka pa je nazadovaj uvoz mesa, medtem ko je porastel uvoz žive goveje živine za osem milijonov, žita za 24.86 milijonov a tobaka za 1 milijon. V drugi skupini je omeniti povečanje uvoza bombaža in volne. A v tretji skupini je znatno poskočil predvsem uvoz železa in železnih produktov (od 8.61 na 22.36 milijonov).

Glede izvoza je omeniti, da se je dvignil izvoz živil in tobaka, dalje izvoz polfabrikatov in surovin, a izvoz fabrikatov je nazadovaj. Pri izvozu fabrikatov se nahajajo na prvem mestu bombaževi izdelki, dalje volneni izdelki in končno ostalo tekstilno blago. Povpraševanje po angleških tekstilih se je zadnje čase na evropskem kontinentu, predvsem v Nemčiji, povečalo in to kljub visokim cenam, nastalim vsled dviga cen surovega bombaža. To je precejšnja kompenzacija za zmanjšan izvoz angleškega premoga, kar je posledica likvidacije ruskega spora. V isti meri in iz istega razloga je padel tudi izvoz angleškega železa in jekla. Pri tem treba omeniti, da je tendenca cenam angleškemu premogu padajoča, kar bo znatno vplivalo tudi na cene našemu premogu.

• • •

g Modra galica. Čim bolj se približuje čas za porabo modre galice, tem večje je povpraševanje po tem blagu. Kljub čvrsti tendenci angleške funta in nizke cene galice v Londonu, so cene še v glavnem ostale. Ker pa vrednost funta pada in se cena galici očividno čvrsti, je na dvig modre galice, kljub precejšnjemu čakanju sigurno računati.

g Rafija. Radi visoke notacije dobaviteljev je največji del potrebe še nekrit. Spekulacije, a la baisse ni mogla prodreti, vsled česar smo nmenja, da morajo cene pri sicer splošno velikemu povpraševanju porasti.

g Zveplo. Pogajanja za ustanovitev kartela in centralnega prodajnega urada se še vedno vršijo, a koravno je zelo malo upanja, da pride do definitivnega zaključka še tekom te kampanje. Kljub temu je tendenca čvrsta.

g Iz finančnega ministrstva. V finančnem ministrstvu se pripravljata material za zakon o proračunskih dvanajstinah za april in maj t. l. — V finančnem ministrstvu se je predvčerajšnjim vršila pod predsedstvom finančnega ministra konferenca, na kateri so obravnavali vprašanje reforme in reorganizacije naše finančne službe. — Finančno ministrstvo bo dalo zgraditi še deset večjih motornih čolnov za kontrolno brodovje v Bakru.

g Nova trgovinska agentura. Ministrstvo za trgovino in industrijo je odobrilo osnovanje privatne trgovske agencije v Amsterdamu.

g Gospodarska konferenca v Sarajevu. Dne 20. marca t. l. se vrši v Sarajevu velika gospodarska konferenca. Dnevni red je: 1. referat o načrtu zakona o gospodarski zbornici; 2. vprašanje prisilne poravnave izven konkurza; 3. davčna vprašanja; 4. zakon o trgovskih obratih.

g Prisilna poravnava. Radomir Gabaj, manufakturni, Beograd: aktiva 2.090.000 Din, pasiva 3.389.500 Din.

g Stokovni svet prometnega ministrstva. Pri prometnem ministrstvu se je osnoval strokovni svet 5 članov.

g Zrebanje obveznic za vojno škodo. Od obveznic za vojno škodo, ki so bile predvčerajšnjem izrebane, je dobila 500.000 Din obveznica št. 447 serija 3679; po 250.000 Din dve obveznici: serija 1 št. 577 in serija 238 št. 816; po 100.000 Din so dobile: serija 3554 št. 253, serija 4165 št. 901, serija 700 št. 771, ser. 1855 št. 575, serija 3972 št. 735.

g Velika insolvenca v lesni stroki. Tvrdka Falter & Neuberger na Dunaju je po tamnojšni Holzbank zaprosila 30odstotno izvensodno poravnavo, pri kateri bi bile zahteve malih upnikov popolnoma krite. Tvrdka ima svoja posestva tudi v Sloveniji.

g Srpska zadružna banka, Novi Sad. Banki je uspelo vnovčiti svoje nepremičnine tako, da bodo upniki najbrže dobili 100 odstotkov. Mesto Novi Sad ima pri tej banki depozit 100.000 Din, ki pa je povsem krit.

g »Narodni gospodar«. Izšla je druga številka revije »Narodni gospodar«, ki je glasilo Zadrzne zveze v Ljubljani, s sledečo vsebino: Ivan Avsenek, Poglavlje o obrestni meri; I. B., Boj za vlogo; Zadržiništvo v sovjetski Rusiji; Mlekarkstvo v naši državi; Kako naj gospodarijo strojne in elektrostrojne zadrge?; Zadržiništvo gibanje v Sloveniji; Vprašanja in odgovori; Zadržiništvo.

g Trboveljska družba in karpanski rudnik. Kakor javlja »Achtuhrblatt«, namerava Trboveljska premogokopna družba prodati italijanski skupini, ki ima v rokah že 60 odstotkov delnic družbe za izkoriščanje rudnika za črni premog v Karpanu (Istra), svoj paket delnic tega rudniškega podjetja (40 odstotkov ali 6 milijonov lir). Tej operaciji stoje zaenkrat na poti večje težkoče.

g Javna dražba vina. V državni trtnici v Mrzaku - Arnavaselih pri Brezicah bo dne 2. marca t. l. od 10. dopoldne javna ustna dražba za na 14 hl prvovrstnega belega namiznega vina letnika 1924. Natančnejši pogoji so razvidni iz razpisa v Uradnem listu.

g Razstava mlekarških proizvodov. Ministrstvo trgovine in industrije je naznanilo Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da bo po poročilu našega konzulata v Milanu na letošnjem velesejmu v Milanu, ki se vrši od 12. do 27. aprila t. l., poseben oddelek za razstavo mlekarških proizvodov. Po poročilu konzulata so bile na lanskeoletni razstavi, ki je dosegla velike uspehe, zastopane skoro vse evropske in južnoameriške države. Naša država ni na lanskim razstavi sodelovala, zato bi se je morala letos udeležiti.

g Trvdke, ki izvažajo govedino in meso na Dunaj in ki bi se zanimale za zastopstvo svoje trvdke na Dunaju, naj blagovolijo naznaniti njih natančen naslov Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani najkasneje do dne 25. t. m.

g Zvišanje tranzitnih pristojbin v Avstriji. Jugoslovansko finančno ministrstvo je bilo od zunanjega ministrstva obveščeno, da je stopil 16. m. v veljavo novi avstrijski prehodni tarif v prometu med Jugoslavijo in Čehoslovasko skozi Avstrijo. Postavke so zvišane za 12 zlatih frankov.

g Kongres mednarodne trgovske zbornice. V Bruslju se vrši od 21. do 28. junija t. l. peti kongres mednarodne trgovske zbornice, ki zastopa 36 držav.

g Ruska naročila v Čehoslovaski. Kakor javlja trgovsko zastopstvo Rusije v Pragi, je naročila ta pri raznih čehoslovaskih trvdkah blaga za 2 milijona dolarjev.

g Čehoslovaska premogovna industrija v letu 1924. Lani je dosegla produkcija črnega

premoga v Čehoslovaski 14.359.000 ton napram 11.625.000 tonam v letu 1923. Rjavega premoga se je lani nakopalo 20.507.000 ton (v letu 1923. pa 16.202.000 ton). Produkcija kaksaja je znašala v letu 1924. 2.219.000 ton napram 1.811.000 tonam v letu 1923.

g Mednarodni magnezitni sindikat. 1. februarja t. l. se je ustanovil mednarodni kartel magnezitne industrije, kateremu je pristopila cela magnezitna industrija Evrope razen nekega norveškega in nekega manjšega slovaškega obrata. Obenem s sklenitvijo kartela se je izvršila 10odstona redukcija cen, da se konzum razširi.

g Svetovni sindikat tvornic za žarnice. Vse velike tvornice žarnic na evropskem kontinentu in v Severni Ameriki so se zedinile v sindikat.

Borze.

Dne 17. februarja 1925.

DENAR.

Zagreb. Berlin 14.620—14.675, Italija 2.5225—2.5425 (2.5060—2.5660), London 291.70—294.70 (291.70—294.70), Newyork 60.70—61.70 (60.75—61.75), Pariz 3.2150—3.2650 (3.2030—3.2830), Praga 1.8120—1.9420 (1.8070—1.8370), Curih 11.78—11.88 (11.70—11.86), Amsterdam 24.85.

Curih. Belgrad 8.50 (8.50), Budimpešta 0.0072 (0.0072), Berlin 1.2350 (1.2360), Italija 21.37 1/2 (21.35), London 24.19 1/2 (24.79), Newyork 519.50 (519.50), Praga 15.35 (15.40), Dunaj 0.007315 (0.07320), Bukarešt 2.65 (2.65), Sofija 3.77 1/2 (3.7750).

Devize. Dunaj. Belgrad 1169, Kodanj 12590, London 339.000, Milan 2912, Newyork 7100, Pariz 3762.

Valute. Dolarji 7460, angleški funt 337000, francoski frank 3740, lira 2920, dinar 1153, čehoslovaska krona 2027.

Devize. Praga. Lira 140.12, Zagreb 55.50, Pariz 172.50, London 161.55, Newyork 33.40.

Newyork, 16. februarja. Belgrad 164.50, London 477.50, Pariz 526, Rim 412, Curih 19.25.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7% investicijsko posojilo iz leta 1921. 64.50—65, 2 1/2% drž. renta za vojno škodo 134—139, Celjska posojilnica Celje 210—212 (zaklj.), Ljubljanska kreditna banka Ljubljana 235 (denar), Merkantilna banka, Kočevje 98—102, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 896—900, Slavenska banka, Zagreb 73—75, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 136—146, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana, 392—405, Združene papirnice Vevče 100—116, Stavbna družba, Ljubljana 280—290.

Zagreb. Hrvatska eskomptna banka, Zagreb 109—110, Hrv. sveopća kreditna banka, Zagreb 119—122, Hrv. slav. zem. hipotekarna banka, Zagreb 102—103, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 235—243, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 883—900, Slavenska banka, Zagreb 72—75, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 62—64, Hrv. slav. d. d. za ind. šečera, Osijek 195, Gutman 600, Slavonija 57—58, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 400—415, Združene papirnice Vevče 100—120, 7% drž. invest. posojilo 66.50—67.50, Vojna odškodnina 138 1/2—140.

Dunaj. Alpine 408.000, Greinitz 139.000, Kranjska industrijska družba 690.000, Trboveljska družba 489.000, Hrvatska eskomptna banka 124.000, Leykam 163.000, Gutmann 690.000, Mundus 860.600, Slavex 195.000, Slavonija 62.000.

BLAGO.

Ljubljana, 17. febr. Les: Remeljni 6/6, 7/7, 8/8, pričeljeni, fco meja 650 (blago); javorjevi plohi, od 2—4 m dolž., media 27, od 20 do 40 cm šir., fco meja 1000 (blago); bukovi krliji, od 25 cm premera naprej, lepo belo blago, fco Ljubljana 230—250 (zaklj.); kostanjev les, fco nakl. postaja 3 vag. 27—28 (zaklj. 27); deske 40 mm, 50 mm, monte, fco meja 550 do 560. — Zito in poljski pridelki: pšenica, domača, fco Ljubljana 460—490; otrobi pšenični, drobni, fco vagon slavonska postaja 205 (blago); otrobi pšenični, drobni, jutasta vreča b/n, fco vagon Ljubljana 240 (blago); korusa nova, promptna, fco Klenak 210 (blago); korusa nova, februar, par. Ruma 215 (blago); korusa nova, promptna, fco Post. tranz. 270 (blago); korusa nova, dobavitel sukces. do medio marec, fco Postojna tranz. 280 (blago); korusa nova, dobavitel april, fco Postojna tranz. 290 (blago); korusa nova, dobavitel maj, fco Postojna tranz. 295 (blago); korusa nova, def., umetno sušena, loco Ljubljana 240 (blago); oves srbski, par. Ljubljana 335 (blago); oves bački, rešetan, fco Ljubljana 360 (blago); krompir beli, fco gor. postaja 155 (blago); krompir rdečkasti, semenski, fco štajerska postaja 185 (blago). — Stročnice, sadje: fižol koks, fco Postojna tranz. 510 (blago); fižol ribičan, čistčen, fco (Postojna tranz. 340 (denar); fižol mandolon, čistčen, fco Postojna tranz. 465 (blago).

Novi Sad. Pšenica 460, korusa 202—205, moka bazis »0« 660.

Chicago, 16. febr. Pšenica za maj 185.785, za julij 157, za september 145; korusa za maj 128.125, za julij 127.625, za september 128.75.

Verske zmede.

Clovek, ki pride iz Evrope v Ameriko in opazuje v Zedinjenih državah razen velikanskega tehničnega in gospodarskega napredka tudi duševno stran ameriškega življenja, razodeva prav čudne stvari. Splošno se da v Ameriki opaziti, da vlada poleg gospodarskih in finančnih vrtincev pravega verskega zmeda, o kateri Evropejci niti pojma nimajo. Kar se tiče protestantske vere, je zmeda popolna. Puritanska sekta, ki je ustanovila veliko državo, se deli v 27 podsekt, od katerih ima vsaka svojo cerkev, ki se nahajajo skoraj vse v isti ulici. Kot pri kakšnih komedijah stoji pred vsakimi cerkvenimi vrati možak, ki na vse pretege kriči in hvali svojo vero in skuša zvabiti mimoidoče v svojo cerkev. K tem je pa treba prišteti še episkopale, luterance, kalviniste, kvekerje, adventiste in celo vrsto drugih protestantskih veroizpovedanj, ki se med seboj nikakor ne gledajo prijazno.

Se bolj čudno je pa, če stopimo v Ameriki v židovsko sinagogo. V nekaterih se židje, ki so vendar znani kot najbolj konservativen narod, odkrivajo in pojejo psalme in svoje svete pesmi v angleškem jeziku.

Protestantizem je v Ameriki versko-filozofsko popolnoma razcepljen in razdrobljen, med tem ko je katoliška cerkev v svoji enotnosti naravnost impozantna: od 100 milijonov prebivalcev je 25 milijonov katoličanov, ki jih vodi 80 škofov. Z zaupanjem pričakuje ameriški katoliki veliki trenutek, ko se bo nebroj raznih veroizpovedanj povrnil v okrilje vesoljne katoliške cerkve, spoznavši, da brezplodno filozofiranje v verskih zadevah nima nobenega smisla.

Katoliška cerkev v Ameriki pa je izpostavljena težkim bojem, ki so se pričeli s šolskim vprašanjem. Zastopniki 22 držav od 48, ki tvorijo Unijo, so sprejeli zakon, ki pomeni toliko kot lajziranje šole. Ta zakon je

predvsem naperjen zoper katol. šole. Glavna sodišča v Newyorku, mestu ki šteje 52 odstotkov papistov (kot sovražniki cerkve imenujejo katoličane), pa je v dolgo motivirani odločitvi ukinilo ta zakon, češ da je v nasprotju z ustavo.

Vse ostane torej in statu quo, toda samo zaenkrat. Vsi pričakujejo trenutek, ko se bo protiverska gonja spet poživila in skušala upropasti naraščajoče versko čustvo po vsem svetu.

Pa ne samo v Ameriki, temveč tudi drugod se kažejo verske zmede. Argentina se zoperstavlja Sv. Očetu, ki noče imenovati nevrednih osebnosti za škofo, katere vključuje temu vlada podpira. Tudi Čehoslovaki, ki so bili dosedaj zelo nepristranski v verskih zadevah in so se nagibali k sporazumu med civilno in versko oblastjo, se zoperstavljajo sklepanju konkordata, rekoč da hočejo imeti svobodne roke. V Poljski razvija protestantizem naravnost nasilno propagando, da si zavaruje novih pozicij v tej tako globoko katoliški deželi. V Španiji vlada samo navidezni mir in v Italiji hočejo prenehati barbarski izbruhi fašizma zoper vse, kar je katoliško.

Vzroki teh in drugih verskih zmed so različni. Splošno se čuje, da je človeštvo postalo skeptično, toda to ni res, kajti ravno skeptični ljudje se mnogo bolj in globlje bavijo z verskimi mislimi, kot drugi.

Opazovalci, ki so se vrnili iz Amerike, pravijo, da so verske zmede v ozki zvezi z gospodarsko krizo v Ameriki, ki je tem nevarnejša, ker je latentna. Amerika klone pod svojim bogastvom, kot druge države klonejo pod svojo revščino. V Ameriki je nakopičeno ogromno blaga, ki ne najde odjemalcev in ni teža stvar za privrženec raznih verskih sekt, če pridigujejo stotisočim brezdelnim, da so vsega krivi poppej. Masa takim bedastim izvajanjem le prerada verjame in to tem bolj, čim manj je poučena. Saj je bilo pri nas nekdaj isto, a so se razmere že temeljito spremenile. Duhovništvo samo in izobraževalna društva ne tu izvršila velikanske naloge in ljudstvo ne sprejema več vsake bedaste trditve z odobravanjem, tudi če leži navidežno na dlani.

Naznanila.

Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani vabi na svoj tedenski seminar v petek, dne 20. februarja od 6. do 7. ure zvečer na kirurškem oddelku splošne bolnice. — Predavanje: Demonstracije nekaj otolaringoloških slučajev. Predava primarij ušesnega oddelka splošne bolnice dr. Pogačnik. — Odbor prosi za točnost.

Predavanje v »Pravniku«. V sredo, dne 18. t. m., bo predaval na sestanku društva »Pravnik« g. odvornik dr. Henrik Tuma o predmetu: »Sodnik — zakon«. Predavanje se bo vršilo v dvorani št. 79, I. nadstropje deželne sodišča in se prične očno ob pol šestih popoldne. Društveniki se vabijo k obilni udeležbi, prijatelji dobrodošli.

XXIV. občni zbor Slov. trg. društva »Merkur« se vrši v sredo dne 18. februarja 1925 ob 8 zvečer v društvenih prostorih, Gradišče 17-I.

Dijaški vestnik.

d Kongregacijski sestanek je drevi ob 8. v Marijaški kapeli. — Prefekt.

Poizvedovanja.

Izgubilo se je ročno delo od Florjanske ulice do Mestnega trga. Najditelj se prosi, da isto vrne Ulica na Grad 4.

Ljubezen in zlato.

Angleški spisal Jack London, prevel J. M.

V Selkirku je nabavil druge sani, vpregel prejšnje, sveže, izpočite pse, in še isti dan je videl Daylighta zopet na potu, menjajoč se ob vodilnem drogu z nekim Indijancem iz okoliša jezera La Barge, ki se mu je že na prejšnji poti v Dyeao ponudil. Daylight je bil dva dni za svojim preračunjenim načrtom in padajoči sneg pa neutrta pot sta mu obdržala izgubo teh dveh dni vso pot do Forty Milea. Todi pa jim je bilo vreme naklonjeno. Bil je čas za hud mraz in on je računal s njim ter radi tega zmanjšal težo živeža za pse in ljudi. Ljudje v Forty Mileu so usodno zmajevali v glavo in so hoteli vedeti, kaj stori, ko bi še nadalje snežilo.

»Ej, ta hudi mraz prav gotovo pride,« se jim je smejal in odrinil na pot.

Tisto zimo je med Kempama Forty Mile in Circle City vozilo že več sani in pot je bila dobro utrta. Hudi mraz je v resnici nastopil in ni odjenjal, Circle City pa je bilo samo dvesto milj daleč. Indijaneec je bil mlad človek, ki se še ni znal brzdati, in poln ponosa. Z veseljem je povzel Daylightovo brzino in je sprva celo sanjal, da prekosil belokožca. Prvih sto milj je gledal, da bi opazil znamenja opešanja pri njem, in se je čudil, da jih ni uzi. A tekem drugih sto milj je opazil znamenja opešanja pri samem sebi in je škripal z zobmi, pa zdržal. Daylight je hitel venomer naprej, tekkel ob vodilnem drogu ali pa je zamenjan po tovarišu počival na vrhu drvečih sani. Zadnji dan, ki je bil jasnejši in mrležji od vseh, je nudil popolno pot, tako da so prevozili sedemdeset milj. Bilo je ob desetih ponoči, ko so pridrveli po glavni ulici v Circle City, in mladi Indijaneec je skočil s sani, dasi je bila nanj vrsta za odpočitek, in je tekkel za sanmi. Častno bahanje je bilo to, in vzlic temu, da

je bil spoznal meje svojih moči in se obupno boril zoper nje, je vseeno šepaje tekkel naprej.

Šesto poglavje.

Množica je polnila Tivoli — ona stara množica, ki je pred dvema mesecema videla Daylighta odriniti na pot; ta noč je namreč bila noč šestdesetega dne in mnenje je bilo razdvojeno, ali se mu posreči doseči cilj ali ne. Ob desetih so se vedno delali stave, dasi ravno so vloge stavo za stavo naraščale proti njegovemu uspehu. Devica je v svojem sreču bila prepričana, da ni uspel, a je vseeno stavila s Charleyem Batesom dvajset unč zlata zoper štirideset, da pride Daylight pred pinočito.

Ona je bila prva, ki je začela lajanje psov. »Poslušajte! je viknila. »To je Daylight!« Vse je drlo proti vratom; ko pa so se dvojna zimska vrata na stečaj odprla, se je množica umaknila nazaj. Začuli so željno cviljenje psov, pokanje pasjega biča in glas Daylighta, ki je na ves glas vzdobujal trudne živali, ki so na koncu prekosile vse, kar so doslej storile, in privlekel sani po lesenih tleh v salun. Pridrveli so noter, z njimi pa je butnil v sobano ivnat mraz, vidna sopara kadeče se beline, iz katere so se prikazovale njihove glave in hrbti. Za njimi, ob vodilnem drogu, pa se je pojavil Daylight, zavrt do kolen v vrtinčasto ivje, tako da je bilo videti, kakor bi bredel po njem.

Bil je isti stari Daylight, videti pri tem mršav in utrujen, črne oči pa so se mu iskrite in žarile bolj kot kdaj. Parka je bombažastega trojnika ga je pokrivala liki menih in mu padala v premih črtah do kolen. Obleka, okajena in osmojena od taboriškega dima in ognja, je sama oznanjala zgodbo njegove poti. Dvamesečna brada mu je pokrivala obraz, in ta brada je bila obložena z ledom, ki se mu je na sedemdeset milj dolgem koncu pota naredil iz sape.

Vhod je bil prizoren, melodramatičen; in on se je zavedal tega. To mu je bilo življenje, ki ga je živel

do skrajnosti. Med tovariši je veljal kot velik možak, arktičen junak, heroj. Bil je ponosen na to, in vzvisečen trenutek je bil zanj, da je pravkar prispel s dva tisoč milj dolge poti naravnost v tisti salun s psi, sanmi, pošto, Indijancem in celo opremo. Izvršil je nov junaški čin, po katerem bo po celi Yukonski pokrajini odmevalo njegovo ime — on, Burning Daylight, kralj potovalcev in voditeljev psov.

Kakor iznenadenje ga je izpreletelo, ko se je vzdignilo gromko pozdravljanje, ko je vsaka poznana malenkost tivolskega saluna pozdravljala njegov pogled — dolga bara in vrste steklenice, hazardne igre, ogromna peč, tehtalec pri tehničai za zlato, muzikantje, možki in ženske, Devica, Celia in Nellie, Dan Mac Donald, Bettles, Billy Razolins, Olaf Henderson, doktor Watson — vsi stari znanci. Vse je bilo prav tako, kakor je bil pustil pri odhodu, in po vsej priliki bi bil to lahko prav isti dan. Šestdeset dni neprestane poti po beli divjini se je iznenada strnilo in ni obstajalo v času. Bili so zgolj en trenutek, majhen dogodljaj. Zagnal se je v svet in tišino, in privrel zopet takorekoč v naslednjem trenutku nazaj iz tišine v hrušč in dirindaj Tivolija.

Ozreti se je moral po saneh s poštnimi vrečami, da se je prepričal o resničnosti onih šestdesetih dni in dveh tisočev milj po snegu in ledu. Kakor v sanjah je stresal roke, ki so se mu prožile. Občutil je silno vznosenje. Življenje je bilo veličastno. Ljubil ga je vseskozi. Obšel ga je veličasten občutek človekoljublja in tovarištva. Vsi ti so bili njegovi, njegove vrste. Neizmeren, veličasten, presilen občutek. Bilo mu je, kakor da se mu srce topi, in zaželel si je, da bi z vsemi naenkrat stresal roke, da bi v enem mogočnem objemu vse pritisnil na prsi.

Globoko je dahnil in zavpil: »Kdor dobi, plača. in dobitnik sem jaz, mar ne? Pokonci, vi vsi, pa povejte strup, ki ga boste pili! Evo, tam je vaša pošta iz Dyeae, naravnost od slane vode, pa nobenega go-bezdanja več o tem! Odvezmite vezi pa njeji!

Oglaš v „Slovenci“ imajo vedno uspeh!

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo više. Za odgovor znanke!

ABSOLVENT kmet. šole, z dobrimi spričevali, išče takoj službo oskrbnika, event. kletarja ali knjigovodje. Ponudbe upravi lista pod šifro »Absolvent« št. 991.

Sprejem v oskrbo zdravega dečka ali deklico od 9 do 12 let, brez ali revnih staršev. - Ponudbe na upravo pod »Sirota« št. 949.

Sprejem hlapca pridnega in poštenega. Plača dobra. - Zgajarna Stanečič, št. Vid n. Ljubljano. 995

SLUŽBA ORGANISTA in CERKVENIKA se s tem razpisuje na Vrhu pri Sv. Treh Kraljih. Nastop sv. Jurija. - Dohodki so srednje dobri, da se more službenec, ki bi umel tudi kako rokodelstvo, dosti ugodno preživljati. Prosilci se morajo obvezati, da bodo sami in člani njihove družine živeli po cerkvenih in školskih določbah. - Župni urad Vrha, p. Rovte. 987

Sprejme se pouk v trgovino z mešan. blagom pridno in pošteno **DEKLE** z dežele. Ponudbe na upravnisti listu pod številko 914.

INSTRUKCIJE iz matematike in fizike daje akademik. - Ponudbe na upravo »Slovenec« pod šifro »8. semester« št. 975.

Elektrotehnični obratovodja z dokazilom večletne prakse v večjih podjetjih, z visokim napetostjo, ki je trezen in na državljan, se sprejme s 1. aprilom 1925. Prosto stanovanje, razsvetljava in kurjava in primerni vrh je na razpolago. - Samo pisarne ponudbe z navedbo mesečne plače in prepis spričeval naj pošljejo **RAVNATELJSTVO TOVARNE CEMENTA, ZIDANI MOST.** 952

Kovaški pomočnik z dovršeno podkovsko šolo išče stalno službo, event. prevzame kovačnico. - Naslov v upravi pod št. 950.

Poravnajte naročnino!

Zalostnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da je naš dobi oče in ded, gospod

Franc Šuštaršič akordant

danes ob 10 dopoldne, previden s sv. zakramenti, v 82 letu, mirno in vdano v Gospodu zaspa. - Pogreb dragega pokojnika se vrši v četrtek, dne 19. februarja ob 2 popoldne iz mrtvašnice Sv. Krištofa na pokopališče pri Sv. Križu.

Naj počiva v miru!

Ljubljana, dne 17. februarja 1925.

ZALUJOČI OTROCI in VNUKI.

Tužnim srcem javljam v svojem in v imenu svojih otrok in svoje matere žalostno vest, da je moja ljubljena soproga, gospa

Pavlina Krolnik, roj. Germel

dne 17. februarja ob tri četrt na 2 jutraj, po dolgi, mukopolni bolezni, previdna s svetimi zakramenti za umirajoče, mirno v Gospodu zaspa.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši dne 19. februarja ob 4 popoldne na župnijsko pokopališče v Poljčanah.

Maša zadušnica se bo brala 20. februarja jutraj v farni cerkvi v Poljčanah.

Blago pokojnico priporočam v prijazen spomin.

Poljčane, 17. februarja 1925.

ANTON KROLNIK, kr. nadpoštar, Poljčane soproga.

Stroj. konstrukterja z večletno prakso in uradnika

za obračunavanje delavskih med sprejme večje industr. podjetje v Ljubljani. - Ponudbe pod »Konstrukter« in pod »Delavski urad« upravi »Slovenec« pod št. 953.

Stanovanje v Mariboru zamenjam za stanovanje v Ljubljani. - Naslov se izve v upravi lista pod št. 965.

Na STANOVANJE sprejemem mirno in solidno gospodino. - Poizve se: Stari trg št. 15, pritličje. 978

Sobo in kuhinjo išče boljša družina (meblovano). Dala bi zato eventuelno celo oskrbo. Cenj. ponudbe prosimo na upravo lista pod »L. B. 9.« 1000

Avto s 4 sedeži, znamke Waff, 18 HP, skoro nov, lahek, po ugodni ceni naprodaj. - Naslov se izve v upravi lista pod št. 658.

Spalna soba z novim polštiranim in solidnim mobiljem se proda po jako ugodni ceni. - Informacije pri upravi »Slovenec« v Mariboru, Koroska cesta št. 1. 876

Elektrotehn. podjetje A. ARHAR in drug. Spod. Šiška, Jerneja cesta št. 47.

Prevzame vsakovrst. elektr. dela, gradnja manjših elektrarn in instalacij ter vsakih daljnovodov po najnižjih cenah in točni postrežbi. - Garancija! 898 Garancija!

PRODAM LEPO PARCELO ki meri 1.500 m². - Več v trafiki, Dunajska cesta 47.

Železo, ŽELEZNINO, portlandcement, potrebščine za stavbe in pohištvo, orodje za obrtnike in poljedelce, štedilnike, vodovodne cevi, sesalke itd., priporoča A. SUŠNIK, Ljubljana, Zaloška cesta. - Velika zaloga! - Nizke cene!

Cenitve industrijskih, obrtnih in dr. podjetij prevzame po lastnih strokovnjakih ter oddaja dotična mnenja (ekspozije) Gospodarska pisarna, družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ul. 1/II.

Postelja je naprodaj na Resljevi cesti št. 13, I. nadst., desno. 994

Šivilje, pozor!

Pisiranje vseh vrst - Ažuriranje - Entlanje in preoblečene gumbe izdeluje najceneje in najhitreje

BELIHAR I VELEPIČ Ljubljana VII, Sp. Šiška - Kolodvorska ulica št. 150.

Trgovina vina v Ljubljani išče proviz. potnika za takoj. - Ponudbe pod »Pima vinski potnik« 999 na upravo lista.

Največjo zalogo razne emajlirane, aluminijaste ali železne KUHINJSKE POSODE, kakor drugih raznih ORODIJ za obrtnike, dalje razne VERIGE, TEHTNICE, lopate, krampe, motike, vrtnarska orodja in različne STROJE itd. ter vse v železninsko stroko spadajoče blago nudi vedno in najceneje **VELETRGOVINA z ŽELEZNINO**

Stanko Florjančič Ljubljana, Sv. Petra c. 35.

Preklic.

Preklicujem vse neresnične besede, ki sem jih govoril proti gosp. Maru Gregorju iz Obrij.

Obrije, 16. februarja 1925.

JOSIP BELEC, Obrije št. 16.

la. angl. premog KOKS in KOV. PREMOG najboljših (znanih) dobavlja najceneje

D. ČEBIN

Ljubljana, Wolfova ul. 1/II. Na drobno! Na debelo!

VEČJI PROSTORI

priljubljeni za tvornico ali za večje delavnice, se takoj oddajo. - Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 972.

PREMOG trboveljski, libejski, črnomaljski, drva, inozemni koks, oglje, slovske brikete dobavlja **ELERIJA** Ljubljana Kralja Petra trg, 8. tel. 220 Plačilo tudi na obroke.

Pozor, gorenjski trgovci! Dobro ohranjene lesene barele od jedilnega olja kupuje vedno po najvišjih dnevnih cenah in v vsaki množini tvrdka Franc Dolenc, Kranj.

GOSPODIČNA IŠČE sobo s posebnim vhodom z ali brez brane za 1. marec t. l. - Ponudbe pod »Dom« 993 na upravo »Slovenec«.

„SLOVENEK“

Dobro je vsikdar naložen denar, ki ga inserent izda

za oglase

veliki ali pa tudi v

najbolj

priprosti uspehi. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobaviti, ali pa misli kaj kupiti, je „Slovenec“ za insercijo ob vsaki priliki najbolj

je za vsakega trgovca in obrtnika najbolj primeren list za uspešno reklamo.

v tem med našim ljudstvom po deželi najbolj

majhni obliki (najmanjši prostor za enkrat samo 5D) zagotovi oglaševalcu gotov

priporočljiv!

Obvestilo

Podpisana tvrdka obvešča vse dosed. odjemalce kakor druge, da moj dosednji potnik g. Ivo Paušič ni več v moji službi in tako nima pravice sprejemati naročil in ne kasirati. Toliko javnosti v vednost. - MILOŠ ŠKERBIC, manufakt. trgovina, izdelava oblek; glav. trgovina Trbovlje, podružnica Zagorje. 992

Zgubil se je bel pes z znamko 206, ki sliči na ime »Pabi«. - Odda naj se Wolfova ul. 5, pritličje. 980

Pozor!

Plačujem najboljšo **STARO OBLEKO** in **POHIŠTVO**. - Dopisnica zadostuje, da pridem na dom. - **DRAME MARTIN**, Gallusovo nabrežje 29, Ljubljana. 997

Parna žaga

SE PRODA z 1 polnojarmenikom, 1 beneškim jarmenikom, krožnimi žagami in drugim potrebnim orodjem. Obrat goni lokomobila 45 HP. Poleg se nahaja stavba, pripravna za kako tvornico. Okolica je zelo bogata na hrastovem lesu. Eventuelno se sprejme **DRUŽABNIK** s primernim kapitalom. - Ponudbe na upravo lista pod: »Sigurni dohodek št. 660«.

Cvetličarna ANTON BAJEC

LJUBLJANA — POD TRANČO 2

oskrbi vsak dan sveže CVETJE, ŠOPKE in VENCE, TRAKOVE z napisi itd. točno in po zmeranih cenah.

Industrijska, obrtniška in trgovska podjetja, ki nudijo popolno varstvo z vknjižbo in z zastavo zalog blaga, **ISCEJO**

posojila ozir. družabnike ali kupce.

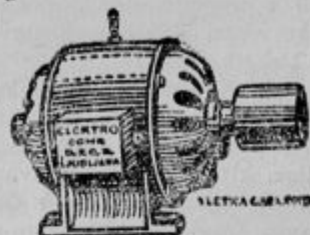
Ponudbe sprejema in pojasnija daje Gospodarska pisarna, družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ul. 1/II.

NAJUGODNEJŠI NAKUP!

Radi selitve se proda **HISA**, v kateri se nahaja trgovina z mef. blagom po nadvse ugodni ceni. Hisa se nahaja petdeset ur od Ljubljane. Obstoja iz 2 sob, kuhinje, shrambe, lepe veže in 1 trg. lokala. Krita je z opeko. Najnižja cena bi bila z zalogo vred 55.000 Din. Proda se tudi brez zaloge. Naplailo takoj 30.000 Din, ostanek po dogovoru. - Cenj. ponudbe upravi lista pod »Raj« št. 875.

30 kosov motorjev za vrtilni tok

4, 5, 6 KS, 220/380 volt prvovrstni izdelek 3 letno tovarniško jamstvo s skladišča

50% pod

dnevno ceno prodaja

Elektro Company, Ljubljana, Sv. Petra c. 25

Trgovci koles

Same na debelo!

Mehaniki

zahtevajte cenik

za kolesa, šivalne stroje in nje nadomestilne dele ter pnevmatiko iz skladišča

Ivan Auerhammer

Ljubljana, Kolodvorska ulica 3

zastopnik komis. zaloge tvrdke Jos. Schweitzer & Sohn

KANADA

? Ali se mislite pridružiti Vašemu možu ali očetu v Kanadi.

? Ali imate sorodnike ali prijatelje v Kanadi, katerim se hočete pridružiti.

? Ali želite potovati v Kanado, da si nabavite farmo.

Ako se zanimате za Kanado in rabite gornje ali druge informacije o tej zemlji, obrnite se na:

CANADIAN PACIFIC

Zastopnik za Slovenijo:

JOSIP ZIDAR, Dunajska cesta št. 31